

Darīsim KOPĀ!

„VAI MŪS GRIB ĀPRAKT DZĪVUS?”

7. lpp.

Maskavas ielas 130. nama iedzīvotāji
uzdod pārvaldniekam neērtus jautājumus

APKURES SEZONAS PIRMAIS UPURIS

12. lpp.

Briesmīgi: sieviete nonākusi slimnīcā
bojāta gāzes katla dēļ

№9 (73), septembris 2014 www.kopaa.lv Svarīgākais par māju apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem

DRĪZUMĀ CELSIES ELEKTRĪBAS CENA!

Stāstām,
kā palīdzēs
trūcīgajiem

4–5. lpp.

8–9. lpp.

JŪSU DZĪVOKLIM DRAUD IZSOLE

Kā panākt,
ka mājoklis nenonāk
zem āmura?

BANKAS MET IEDZĪVOTĀJIEM SPRUNGULUS RITENOS

Desmitiem daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji tā arī nav sagaidījuši renovāciju, neraugoties uz iepriekš noslēgtajiem līgumiem ar Rīgas domi. Iemesls tam ir komercbanku nevēlēšanās izsniegt kredītus darbu veikšanai, intervijā Latvijas Radio 4 pastāstīja Rīgas enerģētikas aģentūras direktore Maija Rubīna.

Pēc Rubīnas teiktā, no pērn noslēgtajiem 40 Rīgas māju renovācijas līgumiem pagaidām izpildīti tikai trīs.

„Māju renovācijas līgumi tika slēgti ar nosacījumu, ka iedzīvotājiem pusi darbu izmaksu kompensēs grantu veidā no ES struktūrfondiem, taču bankas nesteidza piešķirt kredītus. Šobrīd tikai divas bankas ir gatavas dot aizdevumu, un arī tad tikai ar nosacījumu, ka nav

absolūti nekādu risku. Sakarā ar to šogad no 40 mājām renovētas tikai trīs. Pārējie projekti ar grūtībām noformē kredītus vai atrodas kredīta saņemšanas procesā. Bet renovācijas darbi visās mājās jāpaveic ne vēlāk kā nākamajā gadā, pagarināt līgumu termiņu nav iespējams, jo tad līgumus nāksies mainīt atbilstoši nākamajam finanšu periodam jau izstrādātajiem no-

teikumiem, kuri paredz stingrākus nosacījumus,” sacīja Rubīna.

Pēc aģentūras direktores teiktā, pavisam kopš pērnā gada Rīgā renovētas 59 dzīvojamās mājas, bet 2014.–2020. Gada plānošanas periodā pašvaldībām dzīvojamo ēku energoefektivitātes uzlabošanai paredzēts no ES fondiem piešķirt vairāk nekā 30 miljonus eiro.

„Tas attiecas gan uz privatizētajām daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām, gan sociālajām mājām, kuras faktiski arī skaitās daudzdzīvokļu. Rīgas dome ļoti nopietni izturas pret rīdzinieku vajadzībām un energoauditu sagatavošanu, šim nolūkam piešķirts pietiekami daudz līdzekļu, un mēs gaidām iedzīvotāju iesniegumus ar priekšlikumiem, kādi darbi, viņuprāt, būtu veikami konkrētu māju renovācijas ietvaros,” tā Rubīna.

Pats energoaudita process ir samērā vienkāršs un nav dārgs, piebilda speciāliste, it īpaši tad, ja māju apsaimnieko pašvaldības uzņēmums *Rīgas namu pārvaldnieks*.

„Tādā gadījumā ir jāvērsas RNP, uzņēmums sagatavos visus vajadzīgos dokumentus un pasūtīs energoauditu. Ja māju pārvalda dzīvokļu īpašnieku kopība, tai vajag pilnvarot kādu no iedzīvotājiem sagatavot pasūtījumu, lai pēc tam iesniegtu mums nepieciešamos dokumentus. Rīgas dome sedz 80% no energoaudita cenas, turklāt šie auditi patlaban nemaksā dārgi. Pagājušajā gadā pats dārgākais energoaudits izmaksāja 170 eiro,” paskaidroja aģentūras direktore. **K**

Mēs vēlamies, lai jūsu māja kļūtu labāka!
Esat kopā ar mums?
Mūsu indekss: 1255

FAKTS

Siltumapgādes uzņēmums *Rīgas siltums* ziņo, ka siltumenerģijas cena septembrī būs tāda pati kā augustā – 57,40 eiro par megavatstundu bez PVN.

Tas ir par 1,6% mazāk salīdzinājumā ar 2013. gada septembri. Uzņēmums prognozē, ka tāda pati siltumenerģijas cena saglabāsies arī oktobrī un novembrī. *Rīgas siltums* ir viens no galvenajiem siltumenerģijas piegādātājiem galvaspilsētā. 77% uzņēmuma saražotās siltumenerģijas tiek izlietoti dzīvojamā māju apkurei un ūdens uzsildīšanai.

SISTEMSERVISS
grupa
MĒRAPARĀTI | METROLOĢIJA | UZSKAITE

vairāk kā **20** GADU pieredze

C KLASES
ŪDENS PATĒRIŅA
SKAITĪTĀJI

– OFICIĀLAIS
PĀRSTĀVIS BALTIJĀ
ŪDENS UN SILTUMA
SKAITĪTĀJI

MANOMETRI
TERMOMETRI

Speciālas atlaides ūdens skaitītāju
uzstādīšanai visai mājai

info@sistemsserviss.lv

20040513, 67245756

SIA "ABC Jumts"
SKĀRDNIĒKU
DARBNĪCA
Jumtu remonts
un apkalpošana
Industriālais
alpinisms
Kr. Barona iela 119
Mob.: 27772120
www.abcjumts.lv

Vajag jaunu vannu?
vai atjaunot veco?
LABS →
RISINĀJUMS –
VANNA VANNA
Vienkārši un ātri!
TIKAI 2 STUNDĀS!
26310088, 67243324
www.vannavanna.lv

Rīgas apsaimniekotāju asociācijas
portāls
www.RigAA.lv
Viss par māju apsaimniekošanu
Gaidam Jūsu jautājumus uz e-pastu info@rigaa.lv

AKCIJA!
LOGI REHAU QUALITY
no vācu 5-kameru profila
REHAU par krīzes cenām!
2120 1420
1440 1440
220 € 160 €
Cenā ietilpst: piegāde, uzstādīšana,
ārējā un iekšējā palodze
Visa veida logu un durvju remonts
67381069, 29130053
Ganību dambis 23a
MPS PLUS mpsplus@inbox.lv

VESELĪBAS
CENTRĀ
Rīga,
Lāčplēša iela 24,
korp. B
IZNOMĀ TELPAS
Tālrunis:
29720081

Akciju sabiedrība
RĪGAS NAMU
APSAIMNIEKOTĀJS
www.rna.lv
Apsaimniekojam mājas,
kurām ir biedrības
vai pilnvarotās personas!
Rīga, Lāčplēša iela 24, tālrunis 67893079, info@rna.lv

STEIDZAMI

KO DARĪT, MĀJĀ NAV ŪDENS!

„Mūsu mājā ir katastrofāla situācija – jau otro nedēļu nav aukstā ūdens. Kaimiņi ieslēgušies dzīvoklī, kur plīsis stāvvads, un nelaiž iekšā namu pārvaldes santehņikus. Ko darīt?”

Ļoti nepatīkama situācija. Saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likumu mājokļu īpašnieku PIENĀKUMS ir nodrošināt pārvaldniekam piekļuvi kopējām komunikācijām. Bet pārvaldnieks nevar ar spēku ielauzties dzīvoklī. Reizēm namu

pārvalde tādos gadījumos aicina talkā pašvaldības policiju, bet arī policisti var tikai vest sarunas ar ietiepīgo dzīvokļa īpašnieku, telpā viņi var ieiet tikai ar attiecīgu orderi.

Iznāk, ka iedzīvotāji, kuri viena dzīvokļa īpašnieka vainas dēļ sēž bez ūdens, remontu var panākt tikai tiesas ceļā. Taču praksē tādas lietas tiesā nenonāk, jo neviens nav ar mieru gadiem gaidīt labvēlīgu spriedumu. Parasti cietušie tik ilgi ved sarunas ar kaimiņiem, līdz panāk piekrišanu remontam.

„Īpaši sarežģītās situācijās mēs rīkojamies ar viltu: paziņojam, ka pēc mūsu rīcībā esošajām ziņām dzīvoklī ir slimis cilvēks, kurš pats nevar atvērt durvis. Tad policija durvis uzlauž un mēs beidzot iekļūstam mājoklī,” pastāstīja pārvaldnieks, kurš vēlējas palikt anonīms.

Tātad, ja nevēlaties, lai uz jūsu ietiepību kaimiņi atbild ar tādu nestandarta rīcību, atveriet durvis pēc namu pārvaldes santehņiku pirmā pieprasījuma. **K**

VAR IET PĒC NAUDAS

Ekonomikas ministrija un Latvijas Komerbanku asociācija parakstījušas sadarbības memorandu. Valsts ar šo dokumentu saista lielas cerības, jo sadarbības mērķis ir nodrošināt mājokļa pieejamību jaunajām ģimenēm, kas varētu palīdzēt stabilizēt demogrāfisko situāciju.

Šobrīd bankas aizdevumu mājokļa iegādei piešķir ar nosacījumu, ka 20 līdz 30 procentus no mājokļa vērtības pircējs samaksā uzreiz. Taču ne jau visiem ir iekrāta tāda nauda, it īpaši jaunajām ģimenēm. Valsts var palīdzēt samazināt pirmo iemaksu, kļūstot par aizņēmēja galvotāju. Pirms pieciem gadiem līdzīga mājokļa iegādes atbalsta programma jau bija, bet krīzes dēļ tā tika pārtraukta.

Šogad nauda valsts garantijām šajā sfērā ir atrasta, un tie ir vairāk nekā 300 000 eiro. Pēc Ekonomikas ministrijas aplē-

sēm, ar to pietiks, lai līdz gada beigām 200 ģimenes varētu saņemt hipotekāro kredītu. Valsts ir gatava ik gadus atbalstīt aptuveni 300 ģimeņu, nodrošinot daļu no pirmās iemaksas – ne vairāk par 20 tūkstošiem eiro, pērkot mājokli uz kredīta.

„Ja ģimenē ir vismaz viens bērns vecumā līdz 16 gadiem, valsts nodrošina garantiju 10% apmērā no mājokļa iegādei nepieciešamās summas. Ja ir divi bērni, garantija ir 15%, ja trīs un vairāk, valsts nodrošina garantiju 20% apmērā,” skaidro Ekonomikas ministrijas parlamentārā sekretāre Ilona Platonova.

Ja ģimenei pieder nekustamais īpašums – zeme vai, teiksim, lauku sēta, tas nav šķērslis garantijas saņemšanai. Galvenais, lai ģimene būtu pirmo reizi vērsusies pēc šāda atbalsta, bilst Platonova.

Bankas, tostarp SEB banka, pagājušajā nedēļā jau uz aicināja klientus uz konsultācijām par dalību jaunajā programmā. **K**

WWW.SIGNALIZACIJA.LV

Vācijas ražotāja apkures radiatori **“KERMI”** 25% atlaide no veikala cenas!

Projektēšana, piegāde, montāža, garantija

SIA SANREMS

Ūdens skaitītāju Siltumskaitītāju
Pārbaude – Nomaīņa – Uzstādīšana
Ūdens skaitītāju rādījumu starpības izlīdzināšana

Tālr.: 67612523, 67627695, 26327967
Kandavas iela 41a, Rīga

KUR VAR DABŪT AVĪZI?

- Veselības centrs 4, Krišjāņa Barona iela 117
- Bolderājas poliklīnika, Kapteiņu iela 7
- Ķengaraga medicīnas centrs, Kaņiera iela 7
- Rīgas sociālais dienests:
  - Labklājības departaments, Baznīcas iela 19/23
  - Teritoriālais centrs Avoti, Avotu iela 31, k-2
  - Teritoriālais centrs Ķengaraga krasts, Lomonosova iela 1, k-19
  - Teritoriālais centrs Pļavnieki, Salnas iela 2
  - Teritoriālais centrs Āgenskalns, Ed. Smiļģa iela 46, Ziepju iela 13
  - Teritoriālais centrs Dzirciems, Baldones iela 2
  - Teritoriālais centrs Bolderāja, Dolomīta iela 1
  - Teritoriālais centrs Vidzeme, Vidrižu iela 3, Brīvības gatve 266
  - Teritoriālais centrs Purvciems, Pērnavas iela 1, Ieriķu iela 2b
  - Teritoriālais centrs Ziemeļi, Hanzas iela 7
  - Kultūras centrs Imanta, Anniņmuižas bulvāris 29
  - Kultūras centrs Iļģuciems, Lidoņu iela 27, k-2
- Rīgas namu apsaimniekotājs filiālēs:
  - Lāčplēša ielā 24, of. 408, Rīgā
  - Daugavas ielā 1, Salaspilī
- Rīgas namu pārvaldnieks iecirkņos un nodaļās
- Rīgas domes klientu apkalpošanas centrā Brīvības ielā 49/53

Pēc nākamā «Darīsim kopā!» numura jautāriet 28. oktobrī

Делаем
Вместе!

Avīze
«Darīsim
kopā!»

Izdevējs: SIA «EGO
projekts»

Reģistrācijas numurs: 000703294

Telefons: 20042031

Reklāmas nodaļa: 29147618

http://www.kopaa.lv

E-pasts: info@kopaa.lv

Rīga, Lāčplēša iela 24, LV-1011

Iznāk sadarbībā ar

Rīgas Apsaimniekotāju Asociāciju

Iespiests: SIA «Poligrāfijas grupa

Mūkusala»

Tirāža: 20 000

ELEKTRĪBA DRĪZ KLŪS DĀRGĀKA

No augstajām elektroenerģijas cenām valsts glābs tikai pašus trūcīgākos

Pagājušajā nedēļā Saeima beidzot izlēma, kā elektroenerģijas tarifa celšanās gadījumā aizsargāt trūcīgās, maznodrošinātās un daudz bērnu ģimenes. Kā zināms, 2015. gada 1. janvārī Latvija atvērs savu elektroenerģijas tirgu, kas nenovēršami izraisīs šā pakalpojuma cenas kāpumu.

Labā ziņa ir tā, ka valsts kompensēs papildu izdevumus, kas pašiem trūcīgākajiem iedzīvotājiem radīsies pēc elektroenerģijas tirgus atvēršanas. Sliktā ziņa – sociālo atbalstu saņems lietotāji, kas patērē tikai 2% no Latvijas kopējā elektroenerģijas patēriņa apjoma, pārējiem nāksies bez iebildumiem pirkt elektrību par jaunajām cenām.

18. septembrī Saeima galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus Elektroenerģijas tirgus likumā. Saskaņā ar šiem grozījumiem 2015. gadā Latvijā sāks darboties sociālā atbalsta mehānisms trūcīgajiem, maznodrošinātajiem un daudz bērnu ģimenēm. Likumā tie dēvēti par „aizsargātajiem lietotājiem”, un valsts saskaņā ar jaunajām normām palīdzēs tiem minimālo elektroenerģijas daudzumu pirkt par pašreizējo starta tarifu.

Atgādināsim, ka šobrīd elektroenerģijas tarifu Latvijā izvērtē un apstiprina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, bet pēc 2015. gada 1. janvāra katrs energoapgādes komersants varēs noteikt savu cenu. Savukārt patērētāji varēs izraudzīties komersantu, kas viņiem piedāvās izdevīgākos nosacījumus.

Neraugoties uz pakalpojuma sniedzēju konkurenci, pēc tirgus atvēršanas gaidāms elektroenerģijas tarifu kāpums. Kādu palīdzību konkrēti saņems vismazāk aizsargātie valsts iedzīvotāji?

Likuma grozījumi nosaka, ka sociālā atbalsta mehānisms tiks ieviests divos posmos:

■ Pirmajā posmā 2015. gadā elektroenerģiju aizsargātajiem lietotājiem tirgos akciju sabiedrība *Latvenergo*. Trūcīgās vai maznodrošinātās ģimenes (personas) varēs elektrību pirkt par 11,64 centiem par kilovatstundu, bet par šādu cenu ģimenei pārdos tikai 100 kilovatstundu mēnesī, pārējo vajadzēs pirkt par komersanta noteikto cenu. Daudz bērnu ģimene par pazeminātu cenu varēs iegādāties ne vairāk par 300 kilovatstundām mēnesī.

■ Otrais posms sāksies 2016. gada 1. janvārī. Šajā laikā pakalpojumu aizsargātajiem lietotājiem sniegs Ekonomikas ministrijas rīkota konkursa kārtībā izvēlēts elektroenerģijas tirgotājs. Aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanas nosacījumus, finansēšanas apjomu un kārtību noteiks Ministru kabinets.

Lai ģimene vai persona saņemtu aizsargātā lietotāja pakalpojumu, tai jānoformē trūcīgās vai maznodrošinātās ģimenes statuss, turklāt tas jāizdara mēnesi pirms atbalsta saņemšanas. Ziņas par šādām ģimenēm akciju sabiedrībai *Latvenergo* sniegs pašvaldības.

Daudz bērnu ģimenei, kas vēlēšies saņemt aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojumu, būs jāvērsas pie pakalpojuma sniedzēja, apliecinot atbilstību daudz bērnu ģimenes statusam. **K**

KAD ELEKTRĪBA VAR NOGALINĀ

Uzmanību, briesmas: kaimiņš uzaic un nepareizi iezemējis savas elektrības

Iloņa MILLERE

Mūsdienās jebkurš dzīvokļa īpašnieks ir līdz zobiem bruņojies ar elektrību. Bet, nemākulīgi lietojot, elektrība pārstāj būt palīgs un pārvēršas par bīstamu ieroci. Piemēram, ja jūsu kaimiņi ir nepareizi iezemējuši ūdens sildītāju, jūs savā vannas istabā varat saņemt pamatīgu strāvas triecienu vai pat iet bojā.

Nesen saņēmu šādu vēstuli: „Labdien! Vai var uzzināt, kas ir atbildīgs par zemējumu mūsu dzīvokļos? Ja pareizi esmu sapratusi, neviens... Katrs īpašnieks iezemēšanas problēmas risina ar viņam pieejamām barbariskām metodēm. Īpaši vecajās mājās, kur bieži vien zemējuma nav vispār, pat galvenajā elektrosadales skapī. Tas rada draudus ne tikai dzīvokļa īpašniekam, bet arī visiem viņa kaimiņiem. Kam jākontrolē iedzīvotājiem piegādātās preces – elektriskās strāvas – drošība?”

Ātra kolēģu aptauja apliecināja, ka iezemēšanas specifiku neviens nepārzina, bet visi ir dzirdējuši, ka nemākulīgs cilvēks, kas uzdodas par elektriķi, kaimiņu dzīvoklī spēj sastrādāt tādas lietas, ka strāva var nogalināt vai visus mājas iemītniekus. Tā nu izrādījās, ka vēstules autore Oļesja ir ierosinājusi tematu, par kuru lielākajai daļai no mums nav ne mazākās skaidrības.

Ar naiviem jautājumiem par elektriskās strāvas drošību devāmies uz *AS Latvenergo* Energoefektivitātes centru. Atbildēt ņēmās centra vadītāja Biruta Ķīne un *AS Sadales tīkls* pārstāvis Patriks Freibergs.

Zemējums ir: vai nekas ļauns nenotiks?

– Kāpēc vispār vajadzīgs zemējums?

– To ierīko lietotāju drošībai, – paskaidroja Biruta Ķīne. – Ne jau velti paši ražotāji lielus elektroaparātus aprīko ar īpašām kontaktdakšām ieslēgšanai iezemētās kontaktligzdās. Protams, sadzīvē var izmantot speciālu pārejas uzdevu un tad gludekli vai ledusskapi pievienot parastajai kontaktligzdai. Bet tādējādi mēs zaudējam aizsardzību no strāvas triecieniem. Tāpēc visām kontaktligzdām, kurās mēs ieslēdzam jaudīgu tehniku, jābūt triju vadu kabelim ar zemējuma līniju. Kabelis obligāti jāpieslēdz sadales skapja kopējam zemējumam.

– Pieņemsim, ka manas veļas mazgājamās mašīnas ražotājs ir paredzējis zemējumu, bet es agregātu ieslēdzu parastajā kontaktligzdā. Kas notiks?

– Vada, kontaktu vai paša agregāta bojājumu gadījumā jūs varat saņemt strāvas triecienu. Ja aparāts būs ieslēgts iezemētā kontaktligzdā, tad tas nenotiks.

– Kāpēc padomju laikā mūsu mājās neierīkoja iezemētas kontaktligzdas?

– Tāpēc, ka tolaik ražoja mazākas jaudas elektroierīces, un arī pašu ierīču mūsu dzīvokļos bija daudz mazāk.

– Vai padomju laika daudzdzīvokļu mājās ir paredzēta zemēšanas sistēma?

– Līdz pagājušā gadsimta astoņdesmitajiem gadiem iezemētas triju fāžu kontaktligzdas faktiski nekur netika uzstādītas.

– Ko darīt, ja mēs, rūpējoties par savu drošību, vēlamies dzīvoklī ierīkot iezemētas kontaktligzdas?

– To var ļoti viegli izdarīt dzīvokļa remonta laikā. Šo uzdevumu var paveikt jebkurš sertificēts elektriķis.

– Pieņemsim, ka remontu neplānojam un naudas elektriķa uzaicināšanai nav, tāpēc modernas elektroierīces ieslēdzam parastajās neiezemētajās kontaktligzdās. Cik bīstami tas ir?

– Ja visi elektroaparāti ir kārtībā, tad nekādas briesmas nedraud. Ja vien kontaktdakšas izmērs ļauj, agregātu var ieslēgt vecajā kontaktligzdā. Tāpat nav īpašas vajadzības iezemēt elektroierīces, kurām cilvēks nevar pieskarties, piemēram, gaismekļus.

Zemējuma nav: neskarieties klāt radiatoriem!

– Kas notiks, ja aparāts ir bojāts, bet zemējuma dzīvoklī nav?

– Ja bojāts vads, notiks īssavienojums un jūsu gludeklis pārstās darboties. Aiznesiet to uz darbnīcu, lai apmaina vadu.

– Tad kādos gadījumos zemējuma trūkums apdraud cilvēka veselību un dzīvību?

– Tas atkarīgs no daudziem apstākļiem. Pieņemsim, ka kontaktligzda, kurā ieslēgts gludeklis, atrodas blakus apkures radiatoram. Dzīvoklī nav ze-

mējuma, bet gludeklis mazliet bojāts, un šā iemesla dēļ uz tā korpusa nokļūst fāze. Ja sieviete mierīgi gludinās veļu, viņa to pat nepamanīs, bet, ja nejauši pieskarsies gludekļa metāla virsmai, reizē atspiežoties pret radiatoru, tad saņems strāvas sitienu. Tas notiek tāpēc, ka radiators darbojas kā zemētājs. Tāpat var nostrādāt ledusskapis, gāzes plīts vai ūdensvads.

– Cik stiprs būs strāvas trieciens?

– Tas nav paredzams, tas atkarīgs no gaisa mitruma telpā un pat no cilvēka dzimuma. Virieša ķermeņa pretestība parasti ir augstāka nekā sievietes ķermeņa, tāpēc sieva nelaiemes gadījumā saņems stiprāku strāvas triecienu nekā vīrs. Trieciena stiprums ir atkarīgs pat no cilvēka veselības stāvokļa. Ja lietotājs ir novājināts, slims, ķermeņa pretestības spēja mazinās un trieciens būs stiprāks.

– Citiem vārdiem, runājot, viens var tikt cauri ar vieglu izbīli, bet otrs nopietni ciest?

– Tieši tā, tāpēc tomēr nevajadzētu riskēt. Ja ierīce ir jāiezemē, to vajag pieslēgt triju fāžu kontaktligzdai. Tādā gadījumā, pat ja gludeklis vai veļas mazgājamā mašīna nav kārtībā, lietotājs var pieskarties radiatoram vai plītij cik tik. Bojātā ierīce vienkārši izslēgsies, un strāvas trieciena nebūs.

– Ko darīt, ja zemējuma manā dzīvoklī nav, bet par to, ka gludeklis ir kārtībā, īsti droša neesmu? Gludināt gumijas cimdus?

– Nevajag pārspīlēt! Lielākā daļa sadzīves elektroierīču ir aizsargātas. Tam pašam gludeklim ir ļoti maz metāla daļu, korpusi ir no plastmasas un strāvu nevada. Tāpēc pat bojāts gludeklis strāvas sitienu var dot tikai tad, ja jūs neuzmanīgi pieskarsities gludināšanas virsmai. Lielākajai daļai sadzīvē lietojamo ierīču ir pat dubulta aizsardzība. Par to liecina īpaša zīme uz korpusa – kvadrāts kvadrātā. Ja redzat tādu zīmi, ziniet, ka ierīce ir pilnīgi droša. Tai nav ārēju detaļu, kas bojājuma gadījumā var vadīt strāvu. Tādu aizsardzību ražotāji nodrošina, piemēram, kafijas automātiem, radioaparātiem un lokšķērēm.

IZNOMĀ **Lāčplēša iela 24, k. A**
BIROJA TELPAS
CENTRĀ
IZDEVĪGAS CENAS
Tālrunis: 29720081
PIEJAMAS TELPAS NO 10 LĪDZ 200 KV.M.

Linājis elektriķi hatūristu iskās ierīces

– Labi, ka ražotāji rūpējas par mūsu drošību.

– Bet ne jau visas sadzīvē lietojamās elektroierīces ir tik drošas. Piemēram, matu žāvēšanas fēnu nav iespējams pilnībā izolēt. Ja fēnu lieto vannas istabā un nejauši nomet uz mitras grīdas, tad, ja nav zemējuma, var saņemt strāvas sitienu.

– Parunāsim par vannas istabām. Tā taču ir īpaša riska zona?

– Jā, tāpēc padomju laikā tur nekad neierīkoja kontaktligzdas, vienīgi hermētiski noslēgtus apgaismes ķermeņus pie griestiem. Bet vecās padomju laika vannas vienmēr bija iezemētas. Ja fāze nejauši nokļūst uz tādas vannas, notiek īssavienojums un tiek izsisti drošinātāji. Dzīvoklī vienkārši nodziest gaiss, cilvēka dzīvība ir glābta.

– Tātad vannā var droši mazgāties pat ar fēnu rokās?

– Tagad arī vecās vannas kļuvušas mazāk drošas. Pirmkārt, ja jūs kāpjat vannā ar fēnu rokās un iemetat ierīci ūdenī, tas ir nāvējoši bīstami jebkurā gadījumā. Vannas zemējums glābj tikai gadījumā, ja fāze nokļūst uz tās korpusa, bet fēns iekritīs tieši ūdenī. Otrkārt, tagad daudzi dzīvokļos veikuši eirorremontu un izjaukuši zemējuma sistēmu. Pietiek pārtraukt ķēdi vienā dzīvoklī, un zemējums pazudīs visā stāvvadā.

– Tragēdija!

– Nepavisam. Nodrošināties visiem dzīves gadījumiem tāpat nav iespējams, visus iedzīves priekšmetus jau neiezemēsi.

– Pieņemsim, ka remonta laikā manā dzīvoklī uzstādītas triju fāžu kontaktligzdas. Kā varu uzzināt, ka zemējums tiešām darbojas?

– Pati jūs to nekādi nevarat uzzināt, jāizsauc sertificēts elektriķis.

Dubulta aizsardzība

– Jautājums no mūsu lasītājiem, kuri dzīvo jaunbūvē. Vannas istabā viņiem ir iezemētas kontaktligzdas, bet cilvēki pastāvīgi jūt vieglus strāvas sitienus no vannas un veļas mazgājamās mašīnas. Kāpēc tā notiek?

– Tas ir iespējams. No nepatīkamajām sajūtām var izvairīties, uzstādot dzīvoklī strāvas noplūdes automātus.

– Kas tie tādi?

– Tā dēvē ātras darbības aizsargierīces, kuras aparāta vai instalācijas bojājumu gadījumā ļoti ātri pārtrauc elektrisko ķēdi. Tas notiek 10–30 milisekundēs, šajā laikā cilvēka organisms nespēj izjust strāvas triecienu. Bojātā elektroierīce vienkārši izslēdzas.

– Kam vajadzīgs tāds automāts, ja dzīvoklī jau ir zemējums?

– Remontējot dzīvokli, ir svarīgi ierīkot zemējumu telpās ar paaugstinātu gaisa mitrumu – virtuvē un vannas istabā. Bet reizē var uz šīm līnijām uzstādīt strāvas noplūdes automātus. Tādējādi jūs sev un savai ģimenei nodrošināsiet dubultu aizsardzību. Ja nenostādās zemējums, automāts noteikti reaģēs. Mēs sirsniģi iesakām šādus automātus uzstādīt visiem, kas mājās lieto jaudīgas elektroierīces un vēlas justies pilnīgi aizsargāti.

– Cilvēki ieklausās?

– Jā. Bet ir cita problēma. Katram tādām automātam ir speciāla podziņa, kas jānospiež vismaz reizi pusgadā, lai nesalīptu kontakti. Cilvēki neizlasa instrukciju. Maz ir tādu lietotāju, kas regulāri pilda šo prasību.

– Vai var uzlikt vienu automātu visam dzīvoklim vai savrupmājai?

– Mēs neiesakām tā rīkoties, jo tas būtu pārspilējums: izdegot kaut vienai spuldzītei, uzreiz izslēgsies elektrība visā mājā. Labāk uzstādīt atsevišķus automātus uz katras līnijas vai vismaz uz tām, kas ved uz virtuvi vai vannas istabu.

– Vai pašam iespējams uzstādīt tādu aparātu?

– Lielu automātu elektroinstalācijai var uzstādīt tikai profesionāls elektriķis. Bet ir vienkāršāka modifikācija, ko pievieno konkrētai kontaktligzdai. To var uzstādīt jebkurš.

– Vai tāda ierīce ir droša?

– Labs jautājums. Vecie elektriķi, kas strādājuši padomju laikā, ir noskaņoti pret šādām aizsargierīcēm. Bet

jāatceras, ka pirms divdesmit trīsdesmit gadiem aizsargierīces veda no ārzemēm. Skandināvijā, piemēram, tās jau tolaik bija ļoti izplatītas. Bet, kad tādu mantu atveda uz Latviju un uzstādīja, izrādījās, ka veļas mazgājamo mašīnu „Rīga” nav iespējams iedarbināt. „Rīga” parasti sita, tāpēc pirmās mašīnas sievas centās ieslēgt ar sausiem koka pulkšņiem. Ārzemju automāti reaģēja uz visnecīgāko strāvas noplūdi, tāpēc padomju pilsoņu dzīvokļos pastāvīgi dzisa gaiss.

– Vai tas nozīmē, ka viena bojāta ierīce var pastāvīgi atstāt mūs bez gaismas?

– Ja visam dzīvoklim esat uzstādījuši vienu automātu, tā arī būs. Bet tagad cilvēki uzstāda automātus ar daudziem slēdzīem, un katrs no tiem atbild par savu ķēdes posmu: ledusskapi, veļas mazgājamo mašīnu, apgaismojumu un tā tālāk. Tāpēc modernie automāti pilnvērtīgi pilda aizsargfunkciju un nesagādā agrākās neērtības.

Vai var ciest no strāvas vannas istabā?

– Klīst baumas, ka viens otrs gudrinieks elektroierīču iezemēšanai izmanto radiatorus un dvieļu žāvētājus, no kā var ciest gan paši lietotāji, gan viņu kaimiņi. Vai tā ir taisnība?

– Cilvēki tiešām muļķības dēļ tā rīkojas. Dzīvoklī pēc izsaukuma ierodas visā rajonā pazīstamais maistars Pēteronkulis un, lai ilgi nebūtu jānoņem, zemējuma vadu pievieno pie kopējām caurulēm.

– Kā tas apdraud kaimiņus?

– Nepareizs pieslēgums ir ļoti bīstams visai mājai. Tiesa, te atkal jābūt daudz apstākļu sakrītībai. Piemēram, dvieļu žāvētājs var arī nepildīt zemējuma funkciju, ja savienojuma vietās caurules notīta ar pakulām vai speciālu lentu. Tie ir ļoti izolētāji, tāpēc tāds „zemējums” nedarbosies. Tad problēmas radīsies tikai pašam lietotājam vai viņa tuvākajiem kaimiņiem.

– Bet Pēteronkulis taču var ūdens sildītāju sazēmet ar ūdens stāvvadu, kuru nekādi nav iespējams izolēt!

– Lielum lielajā vairākumā gadījumu cilvēki tāpat var mierīgi mazgāties vannā. Bet teorētiski, ja kaimiņi elektroierīces sazēmuši ar aukstā ūdens cauruli, bet jūs stāvat vannā ar dušu

**Padomājiet
par abonēšanu,
tas ir ērti!
Mūsu
indekss:
1255**

rokās, varat saņemt jūtamu sitienu. Jūs var pat nosist. Viss atkarīgs no jūsu veselības stāvokļa, individuālās pretestības un pieskaršanās konkrētām caurulēm.

– Tātad cilvēks pilnīgi droši justies nevar? Neviens taču nevar zināt, kādus brīnumus kaimiņu dzīvokļos sastrādājis lāga elektriķis Pēteronkulis...

– Tā ir taisnība. Latvijā jau divdesmit gadu privātajos mājokļos netiek veikta energokontrole. Ja jums rodas aizdomas, ka kaimiņi nepareizi iezemējuši savas elektroierīces, jāraksta iesniegums namu pārvaldniekam un jālūdz veikt pārbaudi. Taču vainīgais kaimiņš diemžēl var nelaist pārvaldnieku dzīvoklī.

– No mūsu sarunas izriet secinājums: es nedrīkstu laist mājokli nezināmo elektriķi Pēteronkuli, ja nevēlos nodarīt jaunu citiem cilvēkiem...

– Mums visiem jāsaprot, ka skolotājs vai šoferis nedrīkst pieslēgt elektroierīces, pat ja viņam ir zelta rokas. Tas jā dara sertificētam elektriķim. Iedomājieties, kā jūs dzīvosiet tālāk, ja jūsu ierīces nepareiza pieslēguma dēļ būs gājis bojā cilvēks. Turklāt, ja tehnika nepareiza pieslēguma dēļ ir sabojāta, nav ko cerēt uz garantijas remontu.

– Vai Latvijā ir bijuši gadījumi, kad kaimiņu paviršības dēļ patiešām ir gājuši bojā cilvēki?

– Par nelaiemes gadījumiem saistībā ar elektrības lietošanu dzīvokļos mēs retu reizi uzzinām no policijas vai ārstiem. Pirms desmit gadiem Grobiņā bojā gāja vīrietis, kurš laboja veļas mazgājamo mašīnu un nolēma to ieslēgt, pirms bija līdz galam visu salicis pa vietām. Viņu atrada tikai pēc dažām nedēļām pēc smakas. Pirms pāris gadiem notika neizskaidrojama tragēdija, kad bērns vannas istabā spēlējās ar sūkni un iemeta to ūdenī. Jājautā: kam bērnam vannas istabā vajadzīgs sūkns? Padomju laikā visbriesmīgākā ierīce bija dārza ūdens sūkns „Agideļ”. Tā korpuss nebija aizsargāts, kontaktligzda bija bez zemējuma, bet pats sūkns bija liekams tieši dīķī. Cilvēks satvēra slapjo šūteni un saņēma strāvas triecienu. Tam bija daudz upuru visā valstī.

– Ja es pārku dzīvokli, kas var pārbaudīt instalācijas stāvokli un zemējumu?

– Šo pakalpojumu var sniegt jebkurš sertificēts elektriķis. **K**

VIENA MĀJAS SEKCIJA APVAINOJUSIES UZ PĀRĒJĀM

„Cik ilgi mēs maksāsim *par sevi* un *to puisi*?”

Marina MATRONINA

Mājas Pērnavas ielā 6/8 iedzīvotāji ir stipri apskaitušies, turklāt uz visiem reizē – uz kaimiņiem, uz namu pārvaldi un uz valdību. „Vai tiešām nav iespējams likumus sakārtot tā, lai cilvēki maksātu tikai par tiem pakalpojumiem, ko tiešām saņem? Kāpēc mums jāmaksā par svešu ļaužu ērtībām?”

Gandrīz taisnīgi

Tas ir visai izplatīts jautājums, kas daudziem dara lielas raizes. Patiešām, daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem nereti nākas maksāt „par sevi un to puisi”. Nemsim piemēram, maksu par liftu. Par lifta uzturēšanu un tehnisko apkopi vienādi maksā gan devītā, gan pirmā stāva iemītnieki, lai gan pēdējiem tāds lifts bijis nebijis.

Pēc tāda paša principa dzīvokļu īpašnieki maksā par visa mājas kopīpašuma – jumta, bēniņu, kāpņu telpu, balkonu un tā tālāk – uzturēšanu. Likumdevēji uzskata, ka par visu šo elementu apkopi un remontu katram dzīvokļa īpašniekam jāmaksā proporcionāli mājokļa platībai. Taisnīgi? Nu, gandrīz taisnīgi.

Kāpēc gandrīz? Tāpēc, ka mājas Pērnavas ielā 6/8 iedzīvotājiem atgadījās kas tāds, kas sagrāva visus stereotipus par taisnīgumu.

Kāpņu telpā nav radiatoru

– Mēs uz šo māju pārcēlāmies pirms vienpadsmit gadiem, – pastāstīja Ļuba. – Gandrīz uzreiz pamanījām, ka mūsu kāpņu telpa atšķiras no abām pārējām. Kaimiņiem kāpnēs bija apkures radiatoru, mums ne.

Neviens mājā vairs neatceras, kāpēc vienā kāpņu telpā apkures radiatoru tika noņemti. Diemžēl uzstādīt tos atpakaļ namu pārvalde nesteidz. Tehniskajā nodaļā Ļubai paskaidroja: „Lai ieliktu jaunus radiatorus jūsu kāpnēs, vajadzīga visu mājas dzīvokļu īpašnieku vairākuma piekrišana”. Skaidrs, ka abu blakus kāpņu iedzīvotāji, kuriem radiatoru kāpņu telpā ir, nesteidz balsot par jauniem radiatoriem salstošajiem kaimiņiem, jo par apkures ierīču uzstādīšanu maksāt nāksies visai mājai.

Kāpēc mums būtu jāmaksā?

Ļuba namu pārvaldes atteikumam nepiekrīt:

– Mēs nevaram savākt dzīvokļu īpašnieku vairākuma balsis, jo abu pārējo kāpņu iedzīvotājiem mūsu problēma nav saprotama. Bet kāpēc tadā gadījumā mēs par kāpņu telpu apkuri maksājam līdzīgi kā kaimiņi no siltajām kāpnēm? Tas nav taisnīgi! Pakalpojumu taču mēs nesaņemam. Manuprāt, namu pārvaldei mums maksa par apkuri jāaprēķina ar pazeminošu koeficientu.

Salstošos iedzīvotājus var saprast. Maksa par koplietošanas telpu apsildīšanu ir iekļauta kopējā maksā par siltumu un visiem īpašniekiem ir vienāda (neviens Rīgā nenošķir dzīvokļa apkures un koplietošanas telpu apkures pakalpojumus). Iznāk, ka aukstās kāpņu telpas dzīvokļu iemītnieki maksā par siltumu un ērtībām, ko reāli nesaņem. Tāda, lūk, nevienlīdzība!

Aukstums var traumēt

– Māja mums veca, kāpņu telpas ļoti lielas – aptuveni 250 kvadrātmetru. Domāju, ka mēs pamatīgi pārmaksājam par kaimiņu kāpņu apsildīšanu, – žēlojas Ļuba.

Īpaši smagi ap sirdi sievietei bijis pagājušajā ziemā, kad kāpņu telpā bija tik auksts, ka uzsala ledus garoza. Sieviete paslīdēja un sāpīgi sasita kāju. Un cik daudz sirmgalvju tur kritā! Kā tad īsti ir? Gan maksā, mīļais cilvēk, gan salsti, gan tiec pie traumām pats savā mājā...

Māja – kopējais katls

Diemžēl Dzīvokļa īpašuma likums neparedz mājas sadalīšanu atsevišķos kāpņu telpu īpašumos. Tas nozīmē, ka normatīvo aktu izpratnē dažādās kāpnēs esošo dzīvokļu īpašniekiem patiešām solidāri jāmaksā par pakalpojumiem, ko saņemusi māja (vai tās daļa).

Pats uzskatāmākais piemērs – jumta remonts. Pieņemsim, ka virs viena dzīvokļa jumts sācis tecēt. Namu pārvalde jumtu salabo, bet par darbu jāmaksā visiem dzīvokļu īpašniekiem proporcionāli tiem piederošajām kopīpašuma daļām (proportionāli dzīvojamajai platībai). Atteikties maksāt

sakarā ar to, ka darbi veikti ne jūsu, bet kaimiņu daļā, nedrīkst.

Kad ņēma nost, neviēnam padomu neprasīja

Taču kāpņu telpu apkure Pērnavas ielas mājā – tā, protams, ir pavisam cita lieta. Tur vērojams juridisks kāzuss. Namu pārvalde pēc pašas iniciatīvas demontēja apkures sistēmu vienā no kāpņu telpām. Tolaik likums tādu rīcību pieļāva. Bet tagad, kad pienācis laiks apkuri atjaunot, jaunie likumi nosaka, ka „par” jānobalso vairākumam dzīvokļu īpašnieku. Sarīkot tādu balsošanu ir grūti, pānākt iedzīvotāju piekrišanu – vēl grūtāk.

Diemžēl spēkā esošie likumi nepiedāvā Ļubai un viņas kāpņu telpas kaimiņiem citu izeju. Cietušajiem iedzīvotājiem ir trīs iespējas atjaunot taisnīgumu:

- sarīkot mājā balsošanu par apkures atslēgšanu visās kāpņu telpās (rezultāts – varbūtējs ietaupījums par apkuri visā mājā);
- sarīkot mājā balsošanu par radiatoru uzstādīšanu aukstajā kāpņu telpā (rezultāts – visi iedzīvotāji saņems vienādas kvalitātes pakalpojumus un vienādi par tiem maksās);
- sarīkot mājā balsošanu par apkures maksas samazināšanu aukstās kāpņu telpas dzīvokļu īpašniekiem (rezultāts – blakus kāpņu dzīvokļu īpašnieki par siltumu maksās vairāk un paši segs savu kāpņu telpu apkures izmaksas). **K**

VAI VĒRTS ATTEIKTIES NO KĀPŅU TELPAS APKURES?

Rīgas enerģētikas aģentūras Energoefektivitātes informācijas centrs nesēn veica pētījumu par to, vai rīdizniekiem būtu vērts atteikties no kāpņu telpu apkures. Izrādās, ka šī apkure nepavisam nav lieka greznība, tā ir pat ļoti lietderīga.

Jābūt plus 16

„Cenšoties apkures sezonā ietaupīt, cik tik var, veco daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji nereti izlemj kāpņu telpā pilnībā atslēgt apkuri,” teikts Energoefektivitātes centra informācijā. „Ierastais arguments – tāpat viss siltums pazūd, jo ārdurvis kārtīgi nenoslēdzas, kaimiņi neviņo tās aizvērt, logi veci un ar šķīrbām. Tad nu sanāk sildīt āra gaisu un vēl maksāt par to.

Preteji daudzu iedzīvotāju pārliecībai, ka kāpņu telpā apkure ir tikai lieka greznība, eksperti iesaka nesteigties ar siltuma atslēgšanu. Temperatūrai šajā koplietošanas telpā nevajadzētu būt zemākai par 16°C un ideālā variantā apkures sezonā no dzīvokļos esošās temperatūras vajadzētu atšķirties vien par aptuveni 3°C”.

Vispirms nosiltināt, pēc tam kurināt

„Aukstums kāpņu telpā var nelabvēlīgi ietekmēt ēkas konstrukciju, piemēram, izraisīt ārējo caursalšanu un tālāk arī plaisāšanu. Kāpņu telpa var kļūt mitra, uz sienām parādīties pelējums. Turklāt no aukstums cietīs arī paši iedzīvotāji, īpaši apakšējo stāvu iemītnieki, jo kāpņu telpa paņems daļu siltuma no viņu mīteklēm,” apgalvo speciālisti. „Tas, par ko namu iedzīvotājiem tiešām vajadzētu padomāt, – kā novērst nelietderīgu siltuma aizplūšanu no kāpņu telpas. Varbūt vispirms jāsalabo un jānobīvē ārdurvis un logi. Ja ir iespējams, var ierīkot dubultās durvis. Lielus siltuma zudumus rada atkritumu savākšanas stāvvadi, tāpēc jānodrošina to siltumizolācija un lūku aizvaru pienācīgs blīvējums.

Kad siltuma zudumi ēkā būs samazināti līdz minimumam, iespējams, kāpņu telpas apsildīšanai pietiks ar vienu radiatoru pirmajā stāvā”. **K**

„VAI NAMU PĀRVALDE GRIB MŪS APRAKT?”

Iedzīvotāji saskārušies ar problēmu: remontēt ir dārgi, neremontēt – bīstami

✉ „Rīgā, Maskavas ielā 130/1 dzīvojošie vērsas pie jums ar lūgumu palīdzēt, jo esam atdūrušies pret namu pārvaldes un varas iestāžu absolūtu vienaldzību.

Māja, kurā mēs dzīvojam, būvēta 1893. gadā. Padomju laikā to atzina par avārijas stāvoklī esošu un iekļāva nojaucamo māju sarakstā. Pēc mūsu valsts neatkarības atjaunošanas to vairs neatzina par avārijas stāvoklī esošu, no kā izriet, ka tā ir dzīvošanai piemērota.

Kā paši saprotat, kopš tā brīža aizritējuši vairāk nekā 20 gadu. Vienīgais, kas šajā laikā mājas labā izdarīts, ir lieveņa kosmētiskais remonts.

Māja ir drausmīgā stāvoklī – gan pamati, gan sienas vienās plaisās. Ar katru dienu aizvien vairāk krīt nost apmetums. Vismaz reizi gadā kāpnu telpā dzirksteļo elektrosadales skapis. Mājas pagalmā darbojas ražotne, pēdējos pāris gadus tur iebrauc arvien vairāk kravas auto.

Piedevām vēl māja atrodas tuvu tramvaja sliedēm. Mēs ik dienas izjūtam transporta radīto vibrāciju, no tās dreb grīda zem kājām, mēbeles un trauki, reizēm no griestiem birst apmetums.

Mēs noturējam sapulci, savācām parakstus un vērsāmies namu pārvaldē ar savām problēmām. Kā jūs jau nojaušat, mēs neko nepadējam, saņemam tikai jucekļīgus atteikumus skaidrojumu. Iecirkņa „Daugava” vadītāja V. Troškova atsūtītajā vēstulē bija teikts, ka mūsu māja kopā ar līdzās esošo korpusu ir kopīpašums, iedzīvotāji ir palikuši parādā par komunālajiem pakalpojumiem, tāpēc uz remontu mēs nekādi nevaram pretendēt. Pēc Troškova domām, mums jāsamaksā parāds un jāizveido remonta uzkrājumi 100 000 eiro apmērā. Iznāk, ka māja jāremontē iedzīvotājiem, nevis namu pārvaldei, kurai tā pieder.

Tā kā mājā ir krāsns apkure, pašvaldība mums ir ierādījusi šķūnīšus malkas glabāšanai. Vēsturiski iegādājies, ka malkas šķūnīši uzbūvēti uz svešas pri-

vātās zemes, un tikai laimīgas nejaušības dēļ tie mums vēl nav atņemti. Taču arī šķūnīši mūs ļoti satrauc – tie ir vēl bēdīgākā stāvoklī nekā māja. Šķūņu sienas ir sašķiebušās, jumts daudziem izdīlis un sapuvis, bail pat iet iekšā. Arī par šķūnīšu stāvokli esam namu pārvaldei vēstījuši gan rakstiski, gan mutiski, pāris reizi mums solīja uzbūvēt jaunus, bet solījums tā arī nav izpildīts.

Nobeigumā vēl jāpiebilst, ka namu pārvaldes vienaldzības dēļ iedzīvotāji var tikt aprakti pašu dzīvokļos. Mūsu mājā cilvēks var dabūt galu, iebrīkot griestiem, sagāžoties sienai vai salūstot satrunējušajām kāpnēm. Mēs ļoti vēlamies, lai ar jūsu palīdzību mūsu problēmas tiktu sadzirdētas!”

Lasītājiem atbild uzņēmuma Rīgas namu pārvaldnieks pārstāve Santa Valuma:

– Dzīvojamajai mājai Maskavas ielā ir vairāki korpusi, savulaik tā tika nodota privatizācijai. Četrpadsmit dzīvokļi pieder privātpersonām, seši Rīgas domei. No tā izriet, ka māja nav pašvaldības īpašums un nekādā gadījumā nav pārvaldnieka īpašums. Māja pieder dzīvokļu īpašnieku kopībai, un saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likumu tai arī jāpieņem visi lēmumi par mājas remontu un jāfinansē remonta darbi.

Pārvaldnieks ir pakalpojumu sniedzējs, kurš tikai nodrošina mājokļu apsaimniekošanu dzīvokļu īpašnieku piešķirtā finansējuma ietvaros. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 10. panta trešajā punktā teikts, ka, uzdodot pārvaldniekam pārvaldīšanas uzdevumu, dzīvojamās mājas īpašnieka pienākums ir nodrošināt uzdevuma izpildei nepieciešamo finansējumu.

2013. gada augustā mēs sniedzām atbildi uz iedzīvotāju jautājumiem, kādi remonta darbi mājai nepieciešami, kādā secībā tie būtu veicami un cik maksās. Vēstulē lūdzām īpašniekus pieņemt lēmumu par remontu. Diemžēl iedzīvotāji nesagatavoja kopēju lēmumu, kas atbilstu Dzīvokļa īpašuma likuma prasībām.

Šā gada 9. jūnijā mēs veicām mājas vizuālu apsekošanu un sastādījām aktu,

kurā aprakstīts mājas konstruktīvo elementu stāvoklis. Daļa šo elementu patiešām ir neapmierinošā stāvoklī, taču avārijas stāvokļa pazīmes mēs neatradām. Ar apsekošanas aktu dzīvokļu īpašnieki var iepazīties, vēroties pie iecirkņa Daugava vadītāja vai galvenā inženiera.

Tagad par šķūnīšiem. Pārvaldnieks var tos uzbūvēt uz mājai piegulošās zemes, taču arī tam vajadzīgs dzīvokļu īpašnieku kopības lēmums un finansējums.

Vēl gan jāzina, ka vienā adresē patiešām atrodas divas atsevišķas dzīvojamās mājas, un pārvaldniekam tām abām jāstāda viena tāme (tas nozīmē, ka abu māju iedzīvotāji veido kopējus uzkrājumus, piemēram, vienas mājas jumta remontam). Taču ir risinājums: abu māju dzīvokļu īpašnieki ar balsu vairākumu var pieņemt lēmumu, ka turpmāk pārvaldnieks tām sagatavo atsevišķas tāmes un pārskatus. Šai nolūkā vajag sasaukt abu māju dzīvokļu īpašnieku kopsapulci un noformēt lēmuma protokolu tā, kā to prasa Dzīvokļa īpašuma likums.

Ja dzīvokļu īpašniekiem vajadzīga palīdzība, lai sarīkotu kopsapulci, viņi var aicināt talkā pārvaldnieku. Tāpat arī viņi var uz sapulci uzaicināt pārvaldnieka pārstāvi.

Oktobrī Rīgas namu pārvaldnieks piedāvās mājai Maskavas ielā 130 jaunu remontdarbu tāmi 2015.–2017. gadam. Plānots, ka apsaimniekošanas maksā tiks paredzēti remonta uzkrājumi šādiem darbiem:

- jumta seguma nomaiņa;
- dūmvadu renovācija;
- renovācijas/ārsienu nostiprināšanas projekta izstrāde.

Ko saka likums?

Maskavas ielas 130. nama fotogrāfijās redzams, ka no fasādes atslāņojas apmetuma gabali, sienās ir plaisas. Taču namu pārvalde ietiepīgi atbild: avārijas situācijas pazīmju nav.

Namu pārvaldes pārstāvju teiktais ir pretrunā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 907, kas nosaka ārpuskārtas remonta kārtību. Noteikumos rakstīts, ka pārvaldniekam steidzami jāsteno pasākumi un jānovērš draudi, ja konstatēti šādi bojājumi:

- jumta seguma caurtece;
- ūdens notekcauruļu, piltuvju, liku-

„Māja pieder dzīvokļu īpašnieku kopībai, un saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likumu tai arī jāpieņem visi lēmumi par mājas remontu un jāfinansē remonta darbi”.

- mu un to piestiprināšanas ierīču bojājumi;
- zudusi fasādes arhitektonisko elementu vai ķieģeļu sasaiste ar sienu;
- apmetuma vai karnīžu elementu noslāņošanās;
- izsisti logu vai durvju stikli, norautas logu rāmju vērtnes;
- durvju vērtņu un aizverošo ierīču nenoturība;
- caurtecējumi grīdu pārsegumos sanitāro mezglu vietās grīdas hidroizolācijas bojājumu dēļ;
- plaisas un bojājumi krāsnīs vai dūmvados, kas var izraisīt cilvēku saindēšanos ar dūmgāzēm un apdraudēt mājas ugunsdrošību;
- plaisas un neblīvumi dūmkanālos un to sajūguma vietās ar krāsnīm;
- bojājumi cauruļvados un to sajūgumos ar veidgabaliem, armatūru un ierīcēm;
- dzīvojamās mājas elektroapgādes kabeļa bojājumi, kas var radīt elektroenerģijas piegādes pārtraukumus apgaismeī vai radīt ierīču un inžen-

- nierkomunikāciju darbības traucējumu;
- apkures sistēmas bojājumi apkures sezonā;
- gāzesapgādes sistēmas bojājumi;
- pelējuma sēne un pelējumu veicinoši apstākļi;
- citi šajā punktā neminēti bojājumi, ja to neatliekamu novēršanu paredz normatīvie akti vai ja tie rada būtisku apdraudējumu”.

Tāpat dzīvokļu īpašniekiem ir tiesības, atsaucoties uz Ministru kabineta noteikumiem, prasīt, lai pārvaldnieks steidzami veic mājas remontu. Taču iedzīvotājiem nevajadzētu aizmirst vienu svarīgu niansi: pēc remonta pabeigšanas namu pārvalde viņiem izrakstīs pilnu rēķinu par visiem veiktajiem darbiem. Maskavas ielas 130. nama gadījumā tas var būt daudz jo daudz tūkstošu eiro liels rēķins. Vai iedzīvotāji ir gatavi uzreiz samaksāt tik lielu summu? Pašiem īpašniekiem jāizlemj, kas labāk – pieciest mājas bēdīgo stāvokli vai maksāt. **K**

10 NAIVI JAUTĀJUMI PAR NĪPAŠUMA IZSOĻĒM

Kas var atsavināt un pārdot manu dzīvokli?

O. BLUKIS

Ik dienas Latvijā notiek izsoles, kurās pārdod nekustamo īpašumu, un katra šāda izsole neapšaubāmi ir saistīta ar kādas ģimenes bēdu stāstu. Zaudēt savu mājokli var jebkurš. Tiesa, ja jums nav parādu, dzīvojiet mierīgi – atsavināt un pārdot jūsu dzīvokli tiesu izpildītājs var tikai saskaņā ar tiesas spriedumu un kreditora rakstisku prasījumu.

Kā dzīvoklis nonāk izsolē?

Latvijas likumi pieļauj dažus gadījumus, kad dzīvokli izsolē var pārdot bez iepriekšējas ilgas tiesāšanās. Kustamo un nekustamo mantu bez garas vilcināšanās var pārdot, ja:

- ir lēmums par parāda, kas nodrošināts ar publisku hipotēku, piedziņu bezstrīdus piespiedu kārtībā;
- īpašnieks labprātīgi piekrīt pārdot dzīvokli izsolē.

Taču jebkuram būs skaidrs, ka „labprātīgu” izsoļu ir gaužām maz. Lielākā daļa dzīvokļu „zem āmura” nonāk pret īpašnieku gribu – parāda piespiedu piedziņas procesā.

Tātad, ja jūs esat palikuši parādā naudu (privātpersonai, bankai, apsaimniekošanas uzņēmumam utt.), kreditors nevar tā vienkārši pieprasīt, lai jūsu dzīvoklis tiktu pārdots izsolē un iegūtie līdzekļi tiktu izmantoti parāda dzēšanai. Kreditoram prasība jāceļ tiesā.

Pieņemsim, ka dzīvokļa īpašnieks patiešām ir vainīgs un tiesa ir spriedusi, ka nauda no viņa ir jāpiedzen. Kas notiek tālāk? Tiesa izsniedz izpildu rakstu. Tas ir lēmums par naudas piedziņu, kas kalpos par pamatu tiesu izpildītāja turpmākajai rīcībai.

Ja cilvēks ir ar mieru brīvprātīgi samaksāt parādu, tiesu izpildītājs nebūs vajadzīgs. Tiesu izpildītājs iesaistās procesā tikai tad, ja parādnieks negrib vai nevar atdot naudu kreditoram. Viņš īsteno parāda piespiedu piedziņas pasākumus. Viens no šādiem piespiedu piedziņas pasākumiem ir dzīvokļa pārdošana izsolē.

Kas pieņem lēmumu par dzīvokļa pārdošanu izsolē?

Ne kreditors, ne tiesu izpildītājs nevar patvaļīgi pieņemt lēmumu par izsoles rīkošanu. Kā jau bija teikts, vispirms kreditoram jāsaņem izpildu raksts – tiesas lēmums.

Pēc tam, kad izpildu raksts ir nonācis pie tiesu izpildītāja, pēdējam saskaņā ar likumu jāizvērtē, kādi piespiedu piedziņas līdzekļi konkrētajā situācijā būtu vispiemērotākie un lietderīgākie.

Civilprocesa likums nenosaka stingru piespiedu piedziņas līdzekļu piemērošanas kārtību. Sakarā ar to Latvijā dažkārt uzliesmo skandāli, kuros iejaukti pārlieku centīgi tiesu izpildītāji. Piemēram, reiz tiesu izpildītājs Uldis Zeps tik tikko nepārdeva izsolē jūrmalniecei Skaidrītes M. dzīvokli, lai piedziņu administratīvā naudas soda parādu 30 latu apmērā. Citā gadījumā tiesu izpildītājs gandrīz laida pārdošanā dzīvokli, kura īpašniekam bija iegādājies 0,76 latu parāds.

Zvērinātu tiesu izpildītāju padome atzīst, ka tāda rīcība ir pārspīlēta un nepareiza, un attiecīgie tiesu izpildītāji ir saņēmuši rājienu. Diemžēl parādniekiem no tā vieglāk nekļūst: daudzos gadījumos dzīvoklis patiešām var tikt izsolīts gluži niecīga parāda dēļ. Tas var notikt gadījumā, ja tiesu izpildītājam nav bijusi iespēja vērst piedziņu uz parādnieka kustamo mantu vai ienākumiem (piemēram, ja cilvēks pelna mazāk par 320 eiro mēnesī).

Kādos gadījumos aizliegts dzīvokli pārdot izsolē?

Aizliegums vērst parāda piedziņu uz privātpersonas mantu aprakstīts Civilprocesa likuma 570. panta otrajā daļā. Parādnieka dzīvokli nedrīkst pārdot izsolē, ja parādnieks strādā vai saņem pensiju vai stipendiju un piedziņas apmērs nepārsniedz to mēneša ienākumu daļu, uz kuru pēc likuma var vērst piedziņu.

Minēsim piemēru. Pieņemsim, ka parāds un tā piedziņas izdevumi līdzinās 100 eiro, bet parādnieka ienākumi ir 500 eiro mēnesī. Tiesu izpildītājam ir tiesības vērst piedziņu uz visiem personas ienākumiem, kas pārsniedz likuma noteikto minimumu – 320 eiro. Tas nozīmē, ka šajā gadījumā tiesu izpildītājam pietiks veikt vienu ieturējumu no parādnieka algas, lai segtu visu parāda summu. Kreditors saņem savus 100 eiro, bet personas rīcībā paliek 400 eiro. Tādā gadījumā kreditoram nav tiesību prasīt, lai piedziņa tiktu vēsta uz parādnieka kustamo vai nekustamo īpašumu.

Savukārt, ja parāds un tā atgūšanas izdevumi līdzinās 100 eiro, bet parādnieka ikmēneša ienākumi ir 320 eiro vai mazāk, tiesu izpildītājs no šāda cilvēka algas vai pensijas nevar piedzīt ne centa, un tad viņam ir tiesības un pat pienākums piemērot citus parāda piedziņas līdzekļus, tostarp pārdot izsolē nemaksātāja dzīvokli.

Kā cilvēks uzzina, ka viņa dzīvokli pārdos izsolē?

Pats par sevi saprotams, ka parādniekam par izsoli jāuzzina vienam no pirmajiem. Tiesu izpildītājs nosūta viņam ierakstītu vēstuli, aicinot parādnieku labprātīgi norēķināties ar kreditoru.

Ja parādnieks nevar atdot naudu, tiesu izpildītājs veic turpmākās darbības. Piemēram, viņš zemesgrāmatu nodaļai iesniedz nostiprinājuma lūgumu par piedziņas atzīmes ierakstīšanu. Kopš tā brīža dzīvokļa īpašniekam ir aizliegta jebkādas darbības ar nekustamo īpašumu, kas tam palīdzētu izvairīties no izsoles. Piemēram, līdz izsoles dienai dzīvokli nevar ne pārdot, ne dāvināt.

Izsoles dienu un laiku tiesu izpildītājs dara zināmu vismaz mēnesi iepriekš. Sludinājumu par

nekustamā īpašuma izsoli tiesu izpildītājs publicē oficiālajā izdevumā *Latvijas Vēstnesis* un izliek savā prakses vietā. Papildus šīm publikācijām sludinājumi par gaidāmajām izsolēm tiek ievietoti Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes interneta portālā (<http://www.lzti.lv>).

Divas nedēļas pirms izsoles tiesu izpildītājs nosūta parādniekam un kreditoram īpašus paziņojumus.

Vai šajā posmā vēl iespējams paglābties no izsoles?

Svarīgi atcerēties, ka parādnieka dzīvokli nepārdod izsolē jau nākamajā dienā pēc tiesas lēmuma pieņemšanas. Parasti no brīža, kad tiesu izpildītājs saņem rīkojumu par piedziņu, līdz izsoles dienai paiet divi līdz divarpus mēneši.

Līdz pašai izsoles dienai parādniekam ir tiesības norēķināties ar kreditoru. Ja viņš atdod parādu un samaksā tiesu izpildītāja izdevumus, lieta tiek izbeigta un nekustamā īpašuma izsole nenotiek.

Vēl viena ļoti, ļoti svarīga nianse: ja dzīvokļa īpašnieks nolemj parādu samaksāt, lai nepieļautu izsoli, nekādā gadījumā NEDRĪKST naudu vienkārši nodot kreditoram. Ja jūs tā izdarīsiet, tad nevarēsiet pierādīt, ka tiešām esat samaksājuši. Viens otrs parādnieks domā, ka tādas nepastarpinātas attiecības ar kreditoru ļaus viņam izvairīties no tiesu izpildītāja pakalpojumu apmaksas. Veltīgas cerības! Ja cilvēks nebūs samaksājis par tiesu izpildītāja darbu, izsole tomēr notiks.

Kā būtu pareizi rīkoties? Visa parāda summa jāpārskaita uz tiesu izpildītāja depozīta kontu vai jānodod viņam skaidrā naudā apmaiņā pret kvīti.

Parādnieks nevar samaksāt. Ko darīt?

Ja dzīvokļa īpašnieks nevar norēķināties un tiesu izpildītājs izsludina izsoli, atliek gaidīt noteikto dienu.

No dienas, kad saņemts tiesu izpildītāja paziņojums, parādniekam ir aizliegts:

- atsavināt vai iekļāt nekustamo īpašumu;
  - atsavināt vai bojāt nekustamā īpašuma piederumus;
  - nodot nekustamo īpašumu valdījumā citai personai, tajā skaitā slēgt nomas, īres un citus nekustamo īpašumu apgrūtinājošus līgumus.
- Līgumi, kurus par nekustamo īpašumu parādnieks noslēdzis pēc tam, kad zemesgrāmatā izdarīta piedziņas atzīme, nav spēkā attiecībā uz piedziņu un nekustamā īpašuma pircēju izsolē.

Vai tiešām nevar strīdēties?

Ja jūs uzskatāt, ka tiesu izpildītājs, likdams dzīvokli pārdošanā, rīkojas nepareizi, strīdēties var un vajag. Civilprocesa likuma 632. pantā teikts, ka izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības parāda piedzinējs vai parādnieks, iesniedzot motivētu sūdzību, var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas. Tas

jāizdara 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam, kuram nav paziņots par izdarāmās darbības laiku un vietu, kļuvis par to zināms.

Tiesa šādu sūdzību izskata 15 dienu laikā. Tiesnesis var pieņemt lēmumu par izpildu darbības atlikšanu, par aizliegumu tiesu izpildītājam nodot naudu vai mantu kreditoram vai parādniekam vai par mantas pārdošanas apturēšanu.

Sūdzēties var arī citi cilvēki, kuri uzskata, ka, pārdodot dzīvokli izsolē, tiek pārkāptas viņu tiesības. Pieņemsim, ka dzīvoklis zemesgrāmatā reģistrēts uz parādnieka vārda, bet parādnieka dzīvesbiedrs uzskata, ka viņam pieder puse īpašuma, tāpēc visu dzīvokli izsolē nedrīkst pārdot. Tādā gadījumā parādnieka dzīvesbiedrs var celt prasību tiesā par piedziņas atzīmes dzēšanu attiecībā uz pusi mājas, dzīvokļa vai zemes.

Vai parādnieks pats var izsolē nopirkt savu dzīvokli?

Nē, nevar. Tāpat arī izsolē nevar piedalīties parādnieka aizbildnis, personas, kas piedalījušas nekustamā īpašuma aprakstīšanā, un izsoles rīkotājs. Ierobežojumu ievērošanu kontrolē tiesu izpildītājs.

Kāpēc dzīvokli izsolē pārdod par tik smieklīgu naudu?

Skaidrs, ka dzīvoklis izsolē maksās par 30–40% mazāk salīdzinājumā ar reālo tirgus cenu (dzīvokli novērtē sertificēts vērtētājs). Ne jau velti tā ir piespiedu pārdošana. Ja izsole sāktos no dzīvokļa tirgus cenas, kas būtu ieinteresēts pirkt tādu nekustamo īpašumu, turklāt vēl solīt lielāku maksu?

Piedevām vēl neaizmirstiet, ka izsoles dalībnieki nopietni riskē. Dzīvokļa īpašnieks var pārsūdzēt tiesu izpildītāja lēmumu un novilcināt procesu, var izvest daļu iekārtu, izņemt dzīvoklī grīdas un no-

EKUSTAMĀ

ņemt apkures radiatorus, var noslēgt fiktīvus īres līgumus un izdarīt vēl daudz ko citu.

Šo iemeslu dēļ dzīvokļus izsolēs nekad nepārdod par reālo tirgus cenu. Taču pēc tam, kad tiesu izpildītājs ir pavēstījis parādniekam un kreditoram dzīvokļa novērtējumu, abiem pēdējiem ir tiesības 10 dienu laikā lūgt atkārtotu novērtēšanu. Tiesa, tādā gadījumā parādniekam un kreditoram pašiem vajadzēs maksāt par šo procedūru.

Vai var gadīties, ka dzīvokli izsolē nenopērk?

Jā, tā itin bieži gadās. Izsolī ar tiesu izpildītāja lēmumu var atzīt par nenotikušu.

Tiesu izpildītājs izsolī pasludina par nenotikušu, ja:

- izsolē nav ieradies neviens solītājs vai ieradies tikai viens solītājs;
- neviens no tiem, kas ieradušies, nesola vairāk par izsoles sākumcenu;
- nosolītājs noteiktajā termiņā nesamaksā visu summu, kas no viņa pienākas.

Taču arī šādā gadījumā parādniekam nav pamata priecāties. Ja izsole atzīta par nenotikušu tāpēc, ka neviens neko nav solījis, tiesu izpildītājs var piedāvāt kreditoram vai dzīvokļa līdzīpašniekam paturēt sev nekustamo īpašumu, samaksājot sākumcenu. Savukārt, ja nosolītājs nebūs samaksājis visu summu, dzīvoklis tiks piedāvāts tam izsoles dalībniekam, kurš piedāvājis priekšpēdējo cenu.

Bet pieņemsim, ka neviens nav vēlējies izsolē nopirkt dzīvokli vai paturēt to sev. Tādā gadījumā tiesu izpildītājs izsludina otru izsolī. Tajā dzīvoklis tiks piedāvāts par 75% no sākumcenas.

Ja arī otra izsole nenotiek, dzīvoklis paliek iepriekšējam īpašniekam un piedziņas atzīme zemesgrāmatā tiek dzēsta. Bet! Parādniekam būs par agru atdusēties uz lauriem, jo jebkurā dienā piedziņas process var sākties no jauna.

Kā rīkoties, ja izsoles gaitā pieļauti pārkāpumi?

Atšķirībā no izsoles pasludināšanas par nenotikušu atzīt to par spēkā neesošu var tikai tiesa.

Sūdzību par tiesu izpildītāja rīcību, kas dod pamatu prasīt izsoles atzīšanu par spēkā neesošu, ieinteresētās personas 10 dienu laikā no izsoles dienas var iesniegt apgabaltiesā pēc nekustamā īpašuma atrašanās vietas.

Interesanti, ka sūdzību par tiesu izpildītāja rīcību tādā gadījumā var iesniegt ne tikai parādnieks un kreditors, bet arī jebkura trešā persona.

Taču tiesas lēmums atzīt izsolī par spēkā neesošu tikai novilcinās nekustamā īpašuma zaudēšanu, jo tādā gadījumā tiks rīkota atkārtota izsole.

Izsole notikusi: vai bijušais īpašnieks dabūs naudu?

Civilprocesa likumā teikts, ka no summas, ko tiesu izpildītājs ieguvis, pārdodot dzīvokli izsolē, vispirms tiek segti sprieduma izpildes izdevumi. Pēc tam tiesu izpildītājs apmierina kreditoru prasījumus. Šiem prasījumiem, protams, jābūt pamatotiem ar tiesu izpildītāja lietvedībā esošiem izpildu dokumentiem.

Visbeidzot summu, kas paliek pēc visu prasījumu apmierināšanas, tiesu izpildītājs izsniedz atpakaļ bijušajam dzīvokļa īpašniekam. Vai cilvēks, kurš zaudējis mājokli, kaut ko saņems, tas atkarīgs no parāda summas un cenas, par kādu pārdots dzīvoklis. Diemžēl mūsu lasītājiem ir visai bēdīga pieredze: daži zaudējuši labus divu un triju istabu dzīvokļus, bet pēc izsoles no tiesu izpildītāja saņēmuši tikai dažus simtus eiro. Bet vēl jaunāk ir tad, ja par dzīvokli nav izdevies dabūt tik daudz naudas, lai apmierinātu kreditoru apetīti. Tad nu gadās, ka cilvēks ir zaudējis nekustamo īpašumu un piedevām vēl uz mūžu palicis parādniekos. **K**

SARGIETIES NO BLĒŽIEM!

„Vēlos pastāstīt, cik nepatīkamu notikumu mēs nupat piedzīvojām.

Mans vīrs ir cienījamos gadus, drīz viņam būs astoņdesmit. Nesen viņš saņēma no māsiņas mantojumu. Noformēt tiesības uz māju un zemi nebija viegli, lieta izrādījās sarežģīta. Nabaga vīrs pastāvīgi gāja uz konsultācijām Zemes dienestā, iztērēja kaudzi naudas par inventarizāciju un citiem dokumentiem, taču reģistrēt īpašumu zemesgrāmatā uz sava vārda nekādi nevarēja.

Nesen Zemes dienestā pie vīra piegāja brašs puisietis un, uzreiz uzrunādams sirmgalvi uz „tu”, noprasīja: „Kā tad ir, neiet tās lietas tā, kā gribētos?” Vīrs, viņam uzticēdamies, atklāti pastāstīja, kādas grūtības radušās. Puisietis apsolīja palīdzēt.

Viņš piedāvāja vīram noslēgt līgumu: „Es uzņemšos pārstāvēt tavas intereses, bet tu pēc tam man samaksāsi saskaņā ar līgumu. Labi?” Vīrs, nespēdams pats ar visu tikt galā un jau būdams izmisumā, piekrita. Pēc dažām dienām svešais aizveda manu vīru it kā parakstīt līgumu. Patiesībā viņi aizbrauca pie notāra, un vīrs aiz nezināšanas parakstīja pilnvaru, kas deva blēdim tiesības pārstāvēt viņa intereses.

Kad mājās izlasīju papīrus, ļoti nobijos, bet vīrs no satraukuma vispār saslima. Pagāja dažas dienas, līdz mēs attapāmies atsaukt pilnvaru. Bet līgumā, ko vīrs laimīgā kārtā nebija paspējis parakstīt, mēs ieraudzījām tik verdziskus nosacījumus, ka blēdis būtu varējis

no mums prasīt samaksu gandrīz puses mantojuma vērtībā!

Mēs vēl joprojām nezinām, vai visa šī lieta nepavērsīsies pret mums, jo blēdis vairākas dienas varēja darboties ar mana nabaga vīra parakstītu pilnvaru. Mīļie sirmgalvi! Nevar nodzīvot mūžu, nevienam neuzticoties. Labu cilvēku ir vairāk nekā sliktu, un daudzi var mums palīdzēt grūtā brīdī. Bet nedrīkst uzticēties pirmajam pretimnācējam, pat ja viņš pieiet jums visnotaļ cienījamā iestādē. Blēži tagad vairs ne no kā nebaidās un darbojas ļoti pādroši!”

Marija

SĀKUSIES PARAKSTĪŠANĀS!

Jaunākais par komunālajiem pakalpojumiem, tarifiem un apsaimniekošanu – tieši mājās!

Noformējiet abonementu tuvākajā **Latvijas pasta** nodaļā

„Darīsim Kopā”

INDEKSS – 1255

ABONĒŠANAS CENA GADAM – tikai 8,54 eiro

2015. gadā mēs būsim kopā ar jums **KATRU MĒNESI**

VARBŪT VIENOSIMIES?

Izvēle iedzīvotājiem: vai nu slēgt pārvaldīšanas līgumu, vai arī maksāt 170 eiro

Marina MATRONINA

Interesantu „laimes vēstuli” nesē saņēma Rīgas dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības Jubilejas klienti. Pārvaldnieks pieprasīja, lai dzīvokļu īpašnieki iespējami ātrāk noslēdz ar viņu jaunu līgumu, draudot, ka pretējā gadījumā nepaklausīgajiem būs par komunālajiem pakalpojumiem jāpārmaksā aptuveni 170 eiro gadā. Visam kooperatīvam šādi papildu izdevumi veidotu 200 000 eiro gadā. Pārbiedētie iedzīvotāji vaicā: vai tiešām jāraizējas par neizprotamo maksas palielinājumu?

Uzmanību, raksta priekšsēdētājs

Kooperatīva Jubilejas valdes priekšsēdētāja Anatolija Serebrjanska vēstulē ir daudz interesantu faktu. Piemēram, viņš raksta:

„No 2015. gada 1. oktobra spēkā stājas grozījumi Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā. Saskaņā ar šiem grozījumiem katra dzīvokļa īpašniekam, kurš vēlas saņemt komunālos pakalpojumus – siltumu, ūdeni, elektrību un atkritumu izvešanu, jānoslēdz ar pakalpojumu sniedzējiem atsevišķi līgumi.

Iznāk, ka līgumi par komunālajiem pakalpojumiem obligāti jānoslēdz. To var izdarīt vai nu ar pārvaldīšanas un apsaimniekošanas uzņēmuma starpniecību, vai arī tieši ar pakalpojumu sniedzējiem. Pēdējā gadījumā katrs pakalpojumu sniedzējs sūtīs iedzīvotājiem individuālus rēķinus. Dzīvokļu īpašniekiem tas nozīmē papildu izdevumus. Piemēram, uzņēmums Rīgas siltums par tiešo rēķinu administrēšanu vēlas no katra dzīvokļa saņemt 3,87 eiro mēnesī, bet Rīgas ūdens 3,19 eiro.

Papildu izdevumi katram dzīvokļa īpašniekam tādā gadījumā veidos aptuveni 170 eiro gadā.

Ja māja izvēlies tiešos norēķinus, pakalpojumu sniedzēji varēs atslēgt siltuma, elektrības, ūdens utt. padevi pat tādā gadījumā, ja par šiem

pakalpojumiem nebūs samaksājis kaut vienu dzīvokļa īpašnieks.

Varat izvēlēties! Varat maksāt 170 eiro gadā tikai par individuālo rēķinu sagatavošanu, kas visām mūsu kooperatīva mājām kopā veidos aptuveni 200 000 eiro, bet varat arī ietaupīt šos līdzekļus un izlietot tos pašu vajadzībām. Šai nolūkā tikai mājām jānoslēdz pārvaldīšanas līgums ar mūsu kooperatīvu”.

Saldo jauc ar skābo

Uzreiz gribas teikt, ka kooperatīvs jauc saldo ar skābo, proti, atsaucoties uz tiešo norēķinu ieviešanu, cenšas dzīvokļu īpašniekiem uzspiest pārvaldīšanas līgumu slēgšanu.

Saskaņā ar grozījumiem Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā Latvijas iedzīvotāji no 2015. gada 1. oktobra patiešām varēs izvēlēties – saņemt no pārvaldnieka vienotu rēķinu par visiem komunālajiem pakalpojumiem vai arī piecus atsevišķus rēķinus no visiem pakalpojumu sniedzējiem. Taču, lai pārietu uz tiešajiem maksājumiem, dzīvokļu īpašnieku kopībai jāpieņem attiecīgs lēmums.

Tas nozīmē, ka, lai saglabātu pašreizējo kārtību, kooperatīva Jubilejas dzīvokļu īpašniekiem nav jādara pilnīgi nekas! Un arī papildu izdevumi 170 eiro apmērā gadā, ar kuriem iedzīvotājus baida pārvaldnieks, viņiem tādā gadījumā nedraud.

Tālāk Anatolijs Serebrjanskis raksta, ka iedzīvotājiem vajadzēs noslēgt atsevišķu līgumu ar katru pakalpojumu sniedzēju. Tas ir pareizi, taču līgumi būs jāslēdz tikai tādā gadījumā, ja iedzīvotāji izvēlies tiešos norēķinus. Tostarp tie tāpat būs koplīgumi, visa māja slēgs vienu līgumu ar katru pakalpojumu sniedzēju. Tas nozīmē, ka no skraidīšanas pa iestādēm parastie iedzīvotāji būs pasargāti, pat ja dos priekšroku tiešajiem maksājumiem, jo līgumus mājas vārdā slēgs pilnvarota persona, ko ievēlēs dzīvokļu īpašnieki ar 2/3 balsu.

Vēl viens smalks gājiens: kooperatīva priekšsēdētājs tik ļoti nevēlas, lai īpašnieki pārietu uz tiešajiem norēķiniem, ka baida viņus ar pakalpojumu atslēgšanu. Proti, tikai viena cilvēka parādu dēļ bez siltuma un ūdens var palikt visa māja! Tiesa, pēc pārejas uz tiešajiem maksājumiem ar parādniecek cīnīsies nevis pārvaldnieks, bet gan paši pakalpojumu sniedzēji. Taču līgumā ar viņiem var paredzēt pret parādniecek vēšamos pasākumus, kā arī noteikt, cik liela parāda gadījumā visai mājai varētu draudēt pakalpojuma atslēgšana.

Kooperatīvam daļēji taisnība

Anatolija Serebrjanska vēstulē ir arī daudz derīgas informācijas. Piemēram, kooperatīvs pamatoti aicina iedzīvotājus noslēgt pārvaldīšanas līgumus. Bet kā īpašniekiem reaģēt uz tādā formā izteiktu uzaicinājumu? Atbild Rīgas apsaimniekotāju asociācijas valdes priekšsēdētājs Igors Trubko:

– Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumu kooperatīvs nevar tāpat vien pārvaldīt un apsaimniekot māju, tam gluži kā jebkuram citam pārvaldniekam nepieciešams dzīvokļu īpašnieku kopības lēmums par mājas nodošanu kooperatīvās sabiedrības pārvaldīšanā un pārvaldīšanas līgums. Taču Latvijā kooperatīviem šo dokumentu parasti nav. Tas nozīmē, ka šobrīd kooperatīviem nav nekāda juridiska pamatojuma māju pārvaldīšanai un apsaimniekošanai. Lai aizpildītu vakuumu, kooperatīvs Jubilejas izmanto izdevību un uzstāj, lai dzīvokļu īpašnieki pildītu Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 10. pantu, kur skaidri norādīts, ka ar pārvaldnieku jānoslēdz pārvaldīšanas līgums.

Dabiski, ka šāds līgums var rasties tikai dzīvokļu īpašnieku un pārvaldnieka sarunu rezultātā. Tā nosacījumiem jābūt abpusēji izdevīgiem. Ar komunālo pakalpojumu atslēgšanas draudiem spiest iedzīvotājus slēgt viņiem neizdevīgu līgumu nedrīkst.

Ko tad, ja līguma nav?

– Ja dzīvokļu īpašnieki nenoslēgs līgumu ar kooperatīvu (vai jebkuru citu pārvaldnieku), spēkā stāsies Civillikums, kas nosaka, ka starp kooperatīvu un dzīvokļu īpašniekiem pastāv līgumattiecības de facto. Tā kā kooperatīvs sniedz

iedzīvotājiem pakalpojumus un saņem par to maksu, Civillikuma izpratnē tas ir pārvaldnieks. Kā tad pietrūkst kooperatīvam? Lieta tāda, ka bez kvalitatīva pārvaldīšanas līguma jebkuram pārvaldniekam iespējamas problēmas ar komunālo pakalpojumu sniedzējiem. Uzņēmumi Rīgas siltums un Rīgas ūdens taču var atteikt kooperatīvam pārslēgt līgumus par ūdens un siltuma piegādi mājām.

Pakalpojumu sniedzēji jau kopš 2012. gada 1. janvāra var pieprasīt pārslēgt līgumus par pakalpojumu sniegšanu mājām. Līdz minētajam datumam visiem pārvaldniekiem bija jānoslēdz jauni pārvaldīšanas līgumi pēc Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā aprakstītajiem noteikumiem. Tas nozīmē, ka kooperatīvam, ko iedzīvotāji pilnvarojusi, bija pēc 2012. gada 1. janvāra jānoslēdz ar pakalpojumu sniedzējiem līgumi dzīvokļu īpašnieku, nevis paša kooperatīva vārdā.

Taču daudzi kooperatīvi un pārvaldnieki vēl joprojām nav izpildījuši šo prasību un nav saņēmuši dzīvokļu īpašnieku pilnvarojumu. Līdz ar to par pakalpojumu apmaksu atbildīgi ir nevis dzīvokļu saimnieki, bet gan pati kooperatīvā sabiedrība, dzīvokļu īpašnieku biedrība vai pārvaldnieks. Gadījumā, ja mājai būs iekrājies liels parāds, pakalpojumu sniedzējs nevarēs maksu par pakalpojumiem pieprasīt no iedzīvotājiem, bet būs spiests tiesāties ar pārvaldnieku. Savukārt pārvaldniekiem parasti ir ļoti mazs statūtu kapitāls un nav īpašumu, tāpēc problēmu gadījumā panākt parāda samaksu nav iespējams.

Komunālo pakalpojumu sniedzēji apzinās šos sarežģījumus, tāpēc cenšas noslēgt jaunus līgumus, saskaņā ar kuriem atbildīgi par parādiem būs paši dzīvokļu īpašnieki, nevis kooperatīvi. Taču šai nolūkā, kooperatīvam vispirmām kārtām nepieciešams pareizi sastādīts un mājas iedzīvotāju parakstīts pārvaldīšanas līgums.

Vai var atslēgt pakalpojumus?

– Principā kooperatīva Jubilejas iedzīvotājiem nav nekāda sakara ar tiešajiem norēķiniem, – uzskata Igors Trubko. – Nevienam nevar dzīvokļu īpašniekiem uzspiest dārgos individuālos rēķinus, ja vien paši īpašnieki par to nav nobalsojuši kopšpulcē.

Bet atkārtotā: pakalpojumu sniedzēji var atteikt mājai komunālos pakalpojumus, ja pārvaldniekam nav atbilstoši visām Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma prasībām noslēgta mājas pārvaldīšanas līguma.

Kooperatīva Jubilejas klientiem varu ieteikt aktīvāk apspriest ar pārvaldnieku jaunā pārvaldīšanas līguma nosacījumus, jo agrāk vai vēlāk nāksies šo dokumentu parakstīt. Sarunu gaitā dzīvokļu īpašnieki var censties panākt iespējami izdevīgus līguma nosacījumus, un viņiem tas noteikti jādara! Tas ļautu šo lietu nenovilcināt līdz pēdējam brīdim, kad līgumu ūdens vai siltuma atslēgšanas draudu dēļ nāktos bez vilcināšanās parakstīt. **K**

KAS ATĻAUTS JUPITERAM, NAV ATĻAUTS VĒRSIM

Īpašnieku un īrnieku tiesības: atrodi 15 atšķirības

A. ŠEVČENKO

Cilvēki, kas gadu desmitiem nav mainījuši dzīvesvietu, dažkārt nesaprot, kāpēc dzīvokļus vajadzēja privatizēt. Kaimiņi, lūk, neprivatizēja – gan naudu ietaupīja, gan nervus un par dzīvokli maksā tikpat cik īpašnieki. Kāda atšķirība starp šīm divām kategorijām – mājokļu īpašniekiem un īrniekiem?

VAI DZĪVOKLIS PIEDER?

Īpašnieks

Jā. Cilvēks kļūst par dzīvokļa īpašnieku no brīža, kad tas uz viņa vārda reģistrēts zemesgrāmatā.

Īrnieks

Nē. Īrnieks var tikai mitināties dzīvoklī no brīža, kad noslēgts īres līgums, un lietot to tikai atbilstoši šā līguma nosacījumiem.

VAI VAR DĀVINĀT VAI NODOT MANTOJUMĀ DZĪVOKĻA ĪPAŠUMU?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Nē. Bet īrnieka nāves gadījumā pilngadīgs ģimenes loceklis, ja tam piekrit pārējie pilngadīgie ģimenes locekļi, ir tiesīgs prasīt dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanu ar viņu iepriekšējā īrnieka vietā, nemainot iepriekšējā īres līguma nosacījumus.

VAI VAR PIEDALĪTIES DZĪVOJAMĀS MĀJAS PĀRVALDĪŠANĀ?

Īpašnieks

Jā, kopsapulcē īpašniekam ir tik daudz balsu, cik dzīvokļa īpašumu viņam pieder konkrētajā mājā (bet ne vairāk par 50%). Taču viņam arī jāpakļaujas visiem lēmumiem, ko ar balsu vairākumu pieņēmuši citu dzīvokļu īpašnieki.

Īrnieks

Nē, kopsapulcē īrnieks var būt tikai novērotājs. Balsstiesības viņam ir tikai gadījumā, ja īpašnieks izrakstījis pilnvaru (notariāli nav jāapstiprina).

VAI DZĪVOKLI VAR IZĪRĒT?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Nē, ja vien tas nav paredzēts īres līgumā.

PAR KO VAR IZLIKT NO DZĪVOKĻA?

Īpašnieks

Īpašnieks var zaudēt dzīvokli tikai tad, ja ir parādnieks un tiesu izpildītājs vērsis parāda piedziņu uz dzīvokli, kuru tādā gadījumā pārdos izsolē.

Īrnieks

Īrnieku, pat ja tas dzīvokli iemitinājis patvaļīgi, izlikt var tikai ar tiesas spriedumu, ja viņš:

- vairāk nekā trīs mēnešus nav maksājis īres maksu;
- vairāk nekā trīs mēnešus nav maksājis par komunālajiem pakalpojumiem;
- bojā un posta dzīvojamo telpu;
- izmanto dzīvokli līgumā neparedzētiem mērķiem;
- pārkāpj citu personu tiesības lietot dzīvojamo telpu;
- uzvedas tā, ka citām personām dzīvošanu mājā vai dzīvoklī padara neiespējamu.

VAI DZĪVOKLI VAR IEKĪLĀT?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Nē.

VAI VAR APMAINĪT DZĪVOKLI?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Tikai ar īpašnieka atļauju vai saskaņā ar līgumu.

VAI VAR DZĪVOKLĪ DEKLARĒT DZĪVESVIETU?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Jā.

VAI VAR DZĪVOKLĪ IEMITINĀT CITAS PERSONAS?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Jā, bet ar ierobežojumiem. Var iemitināt:

- nepilngadīgus bērnus, rakstveidā informējot par to īpašnieku;
- laulāto un vecākus, darbspējīgos brāļus un māsas, pilngadīgus bērnus, kuriem nav savas ģimenes, ja tam piekrituši visi pārējie dzīvoklī dzīvojošie pilngadīgie ģimenes locekļi un ja iepriekš par to informēts īpašnieks;
- citas personas ar īpašnieka un citu dzīvoklī dzīvojošo ģimenes locekļu piekrišanu.

VAI VAR UZZINĀT, KĀ TIEK APRĒKINĀTA MAKSĀ PAR KOMUNĀLAJEM PAKALPOJUMIEM?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Jā.

VAI DZĪVOKLĪ JĀVEIC KĀRTĒJAIS REMONTS?

Īpašnieks

Pēc patikas.

Īrnieks

Jā.

Jautājumu par īrnieku un īpašnieku tiesībām uzdeva Larisa Korojenkova no Maskavas ielas, kura raksta: „Mūsu mājā dzīvokļu īpašnieki nobalsoja par domofona uzstādīšanu. Es biju kategoriski pret, bet mana balss nevienu neinteresēja. Tā kā par domofonu iestājās vairākums kaimiņu, man beigu beigās nācās pakļauties un samaksāt rēķinu. Es absolūti nesaprotu, kāds man labums no dzīvokļa privatizācijas! Lai gan esmu kļu-

vusi par īpašnieci, manis teiktajā joprojām neviens neieklausās... Ceru, jūs pastāstīsiet, ko īsti nozīmē manas ekskluzīvās tiesības!”

Jautājumu skaidrojām kopā ar juristu Denisu Gorbu, bijušo Rīgas pilsētas Īres valdes priekšsēdētāju. Tātad, kas ir atļauts dzīvokļa īpašniekam un nav atļauts īrniekam? **K**

KĀ TIEK PAAUGSTINĀTA MAKSĀ PAR APSAIMNIEKOŠANU/ĪRI?

Īpašnieks

- Pēc pārvaldnieka ierosinājuma maksu var paaugstināt reizi gadā.
- Ar attiecīgās mājas dzīvokļu īpašnieku vairākuma lēmumu maksu var paaugstināt tik bieži, cik bieži par to balso dzīvokļu īpašnieku vairākums.
- Īpašniekiem jāmaksā papildu rēķini par avārijas darbiem mājā.

Īrnieks

Dzīvokļa īpašniekam īrnieks par īres maksas paaugstināšanu jābrīdina vismaz pusgadu iepriekš, ja līgumā nav paredzēts īsāks vai ilgāks laiks. Ja puses nevar vienoties par jauno maksu, dzīvokļa īpašniekam ir tiesības to paaugstināt tikai ar tiesas lēmumu.

VAI JĀMAKSĀ PAR KOMUNĀLAJEM PAKALPOJUMIEM?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Atbilstoši īres līguma nosacījumiem (reizēm komunālie maksājumi ir iekļauti īres maksā).

VAI JĀMAKSĀ NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA NODOKLIS?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Jā.

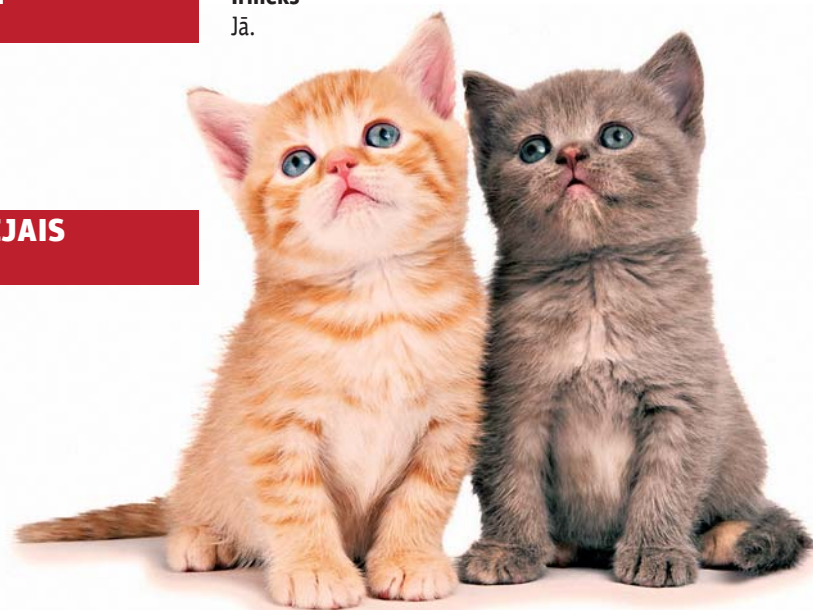
VAI JĀMAKSĀ PAR MĀJAI PIESAISTĪTĀS ZEMES NOMU?

Īpašnieks

Jā.

Īrnieks

Jā.

„NEREDZAMĀIS SLEPKAVA” ATKAL IZIET MEDĪBĀS

Slimnīcā nonācis pirmais apkures sezonas upuris

Liene VARGA

Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca ziņo, ka jau septembra sākumā Toksikoloģijas un sepses klīnikā nogādāts pirmais tvana gāzes upuris. Tā ir ierasta apkures sezonas sākšanās pazīme, kad cilvēki sāk kurināt aukstajam laikam nesagatavotus un nepārbaudītus gāzes katlus, kamīnus un krāsnis. Tā vietā, lai savu saimnieku sildītu, šādas ierīces var viņu nogalināt.

Toksikoloģijas klīnikā paskaidroja, ka cietušajai sievietei mājās uzstādīts individuālais gāzes katls. Iestājoties vēsam laikam, aparāts automātiski ieslēdzās, un notika nelaime – sieviete smagi saindējās, jo nenostādīja tvana gāzes izvadīšanas sistēmu.

Ārsts reanimatologs Roberts Strašinskis teica, ka tādu pacientu skaits, kuri saindējušies ar tvana gāzi, tuvākajā laikā tikai pieaugs. „Statistika liecina, ka katru gadu pie mums nonāk ap 100 tādu cietušo. Diemžēl Latvijā visvairāk mirušie akūtas saindēšanās dēļ ir tieši no tvana gāzes, tāpēc tā ir liela un nopietna problēma”.

Ārsts norāda, ka vairumā gadījumu šādas saindēšanās apstākļi ir saistīti ar ugunsgrēkiem, tomēr regulāri ir situācijas, kad galvenās aizdomas krīt uz autonomajām apkures sistēmām. Gadās arī, ka bīstamu CO devu cilvēks saņem, stāvēdams pie visparastākās gāzes plīts. Roberts Strašinskis atzīst, ka bīstamas ir ne tikai krāsnis, bet arī jaunāko paaudžu gāzes apkures katli, „no kuriem kaut kādu nenoskaidrotu iemeslu dēļ dzīvoklī ieplūst tvana gāze, kā rezultātā cilvēki saindējas”.

Ārsts atgādina, ka tvanam, kas ir toksiska gāze, nav ne smakas, ne krāsas, ne garšas, tā-

pēc pamanīt tā klātbūtni bez īpašiem detektoriem praktiski nav iespējams. Pirmie saindēšanās simptomi var būt galvassāpes, nogurums, slikta dūša, vemšana un caureja. Diemžēl cilvēki šīs pazīmes bieži vien asociē ar kādu citu problēmu, sliktu pašsajūtu skaidrojot ar pārgurumu vai vīrusu izraisītu slimību. Tas kavē viņus laikus veikt nepieciešamos pasākumus, piemēram, izsaukt gāzes katla remonta meistar.

Mājokļos, kur uzstādītas autonomās apkures sistēmas, cilvēkiem, pirmkārt, jāatceras, ka iespējama tvana gāzes noplūde, lai neatstātu bez ievēribas iespējamās saindēšanās simptomus. Otrkārt, jāveic pasākumi, lai nepieļautu saindēšanos. „Īpaši svarīgi ir veikt regulāras apkures sistēmas pārbaudes,” atgādina Austrumu slimnīcas speciālists, „turklāt dūmvadu tīrīšanu, krāšņu un apkures katlu pārbaudi un labošanu uzticot tikai sertificētiem meistariem. Atcerieties, ka otrā svaru kausā ir jūsu dzīvība!” **K**

Ko nevajag darīt?

- Ilgi uzturēties vannas istabā, kur ieslēgts gāzes ūdenssildītājs. Parasti vannas istabas ir nelielas, tāpēc tvana gāze tur var uzkrāties ļoti ātri. Labāk nestāvēt vannas istabā, gaidot, kad vanna piepildīsies ar ūdeni, nevajadzētu arī vannā lašīt, smēķēt un nekādā gadījumā iemigt.
- Lietot karsto ūdeni virtuvē, ja kāds tai laikā atrodas vannas istabā. Tas ir svarīgi, ja abām telpām ir kopīgs gāzes ūdenssildītājs, kas uzstādīts vannas istabā.
- Izmantot gāzes plīti (cepekrāsi vai reizē visus degļus) dzīvokļa apsildīšanai.
- Vārtīt un cept, reizē izmantojot visus četrus vai piecus gāzes plīts degļus.
- Kurināt krāsni, kuras sienās ir plaisas.
- Aizvērt dūmvada aizbīdņi, kamēr malka vēl nav pilnībā sadegusi.
- Kurināt krāsni vēl vakarā, kad ejat gulēt un vairs nevarēsiet to uzraudzīt.
- Automobilu ar ieslēgtu motoru labot garāžā, kurai aizvērti logi un durvis.
- Vannoties, mazgāt veļu, gatavot ēdienu alkohola reibuma stāvoklī (iztvaikojois ūdens, sadedzis ēdiens, saindēšanās ar oglekļa oksīdu).
- Ēdiena gatavošanas laikā pievērsties citiem darbiem.
- Pašiem labot gāzes un ventilācijas iekārtas.

Ko vajag darīt?

- Vismaz reizi trijos mēnešos pārbaudīt (izmantojot papīra lapu vai sveci), vai virtuvē un vannas istabā darbojas ventilācija.
- Reizi gadā izsaukt meistar, lai tas pārbaudītu gāzes ūdenssildītāju, malkas plīti vai apkures katlu.
- Prasīt, lai apsaimniekotājs reizi divos gados veic dūmvada profilaktisku apskati.
- Regulāri vēdināt dzīvokli.

Kā rīkoties, ja notikusi saindēšanās?

- Izvest cilvēku no telpas.
- Smaņu zaudējušajam cilvēkam pārbaudīt elpceļu caurlaidību (atbrīvojot mutes dobumu no svešķermeņiem, gļotām, vēmekļiem).
- Smaņu zaudējušo cilvēku noguldīt uz sāniem drošā pozā, raudzīties, lai galva nebūtu atgāzta.
- Dot cietušajam skābekli (nodrošināt svaiga gaisa pieplūdi, atvērt logu).
- Ja cilvēks neelpo, veikt mākslīgo elpināšanu.
- Ja apstājies sirdsdarbība, veikt netiešo sirds masāžu.
- Izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību.

CO

Tvana gāze (CO) ir viena no dabā visplašāk izplatītajām indīgajām gāzēm. Tā rodas, nepilnīgi sadegot kurināmajam, īpaši ogļiem.

Kāpēc tvana gāzi dēvē par „neredzamo slepkavu”? Tāpēc, ka tai nav ne smakas, ne krāsas, ne garšas, elpošanas ceļos tā nerada nekādu kairinājumu un viegli sajaucas ar gaisu.

10–30% cilvēku pēc smagas saindēšanās ar tvana gāzi parādās tādi simptomi kā atmiņas zudumi, personības izmaiņas, eiforija, paškritikas trūkums un nespēja domāt abstrakti.

Senos laikos cilvēki saindējās ar CO tāpēc, ka priekšlaicīgi aizvēra izkurinātas krāsns dūmvada aizbīdņi vai krāsns sienās bija plaisas. Diemžēl mūsdienās nekas nav mainījies, mēs joprojām esam neuzmanīgi. Piedevām vēl gandrīz katrā dzīvoklī ir gāzes plīts – vēl viena bīstama ierīce.

Tvana gāzes toksiskā iedarbība ir sen zināma. Jau Hipokrāta laikā CO izmantoja politisko ieslodzīto sodīšanai. Gāze caur plaušu apvalku iekļūst asinīs, kur savienojas ar hemoglobīnu, un hemoglobīns pārstāj pildīt galveno funkciju – pārnest skābekli. Cilvēks bez skābekļa nevar dzīvot, tāpēc esiet piesardzīgi.

Vairākums cietušo sūdzas par galvas reiboni, galvassāpēm, reizēm par nervu uzbudinājumu. No skābekļa bada var ciest iekšējie orgāni, turklāt tvana gāze patoloģiskas izmaiņas vispirmām kārtām izraisa slimajos orgānos.

Sirds muskuļa audi ir ļoti jutīgi pret skābekļa trūkumu. Smagas saindēšanās gadījumā cilvēkam krītas asinsspiediens, sākas aritmija, kas var kļūt par ātras nāves cēloni. Pat viegla saindēšanās ar tvana gāzi var izraisīt sirds astmu un miokarda infarktu.

Reibonis un ģibonis

Galvassāpes

Dezorientācija

Klepus

Nogurums

Slikta dūša

SVARĪGI!

No saindēšanās iespējams izvairīties, uzstādot mājoklī autonomu signalizatoru jeb tvana gāzes detektoru. Ja tvana gāzes koncentrācija pārsniegs pieļaujamo līmeni, detektors sāks pīkstēt, brīdinot par draudošajām briesmām.

Izvēloties detektoru, jāpievērš uzmanība tam, kādam nolūkam konkrēti ierīce domāta, jo ārēji tās ir līdzīgas. Pārdošanā ir dūmu detektori un atklātas uguns sensori, tvana gāzes (CO) detektori un ogļskābās gāzes (CO₂) detektori. Katrs no tiem reagē uz atšķirīgiem komponentiem telpas gaisā.

Tvana gāzes detektorus uzstāda 1,5 metru augstumā no grīdas (daži ražotāji iesaka uzstādīt 15–20 cm attālumā no griestiem). Dūmu detektoram jāatrodas pie griestiem. Ogļskābās gāzes detektoru ieteicams novietot grīdas vai automobiļa aparātu paneļa līmenī (ogļskābā gāze ir smagāka par gaisu).